

**สินค้าเกษตรที่สำคัญ
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔**

มะพร้าวแกง

รวบรวมโดย

กลุ่มสารสนเทศการเกษตร

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี

บทนำ

มะพร้าวเป็นพืชเศรษฐกิจของไทย ที่มีการปลูกแพร่หลายในทุกครัวเรือน ตามสวนและไร่นาเป็นอาชีพที่สืบทอดกันมาช้านาน โดยเฉพาะในจังหวัดทางภาคใต้ของประเทศไทย ตั้งแต่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ถึงนครศรีธรรมราช เป็นแหล่งที่มีการปลูกมะพร้าวผลใหญ่มากที่สุดในประเทศไทย โดยผลแก่แปรรูปเป็นกะทิเหลวและกะทิผง นำมาประกอบอาหารได้ ทั้งคาวและหวาน ตลอดจนการแปรรูปในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นน้ำมันมะพร้าว พันธุ์ที่นิยมปลูกเป็นพันธุ์ต้นสูงผลโต (tall coconut) ซึ่งปลูกกันมากในระบบไร่ตั้งแต่บริเวณที่ราบลุ่ม ตามเกาะ และชายฝั่งทะเลจนถึงที่ราบเชิงเขา

จังหวัดเพชรบุรี เป็นแหล่งปลูกมะพร้าวที่สำคัญอีกจังหวัดหนึ่ง โดยเฉพาะพื้นที่อำเภอเขาย้อย อำเภอท่ายาง และอำเภอเมือง ส่วนมากเป็นการปลูกไม่เกิน ๕ ไร่ เป็นการปลูกแซมในพื้นที่เพาะปลูกไร่ละประมาณ ๑๐ - ๒๐ ต้น ซึ่งนิยมปลูกทั้งมะพร้าวแกงและมะพร้าวน้ำหอม เพื่อบริโภค ทำเป็นน้ำตาลมะพร้าวแท้พื้นบ้าน รวมถึงแปรรูปผลผลิตออกสู่ตลาด ช่วงที่ราคาสูงผู้รวบรวมในพื้นที่รับซื้อส่งโรงงานในจังหวัดราชบุรีและสมุทรสาคร แต่ปัจจุบันเกษตรกรบางรายไม่มีการเก็บปล่อยให้ผลแก่คาต้น เนื่องจากไม่คุ้มกับค่าจ้างเก็บ เนื่องจากต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ทั้งค่าปุ๋ย ค่าแรง และค่าน้ำมันในการขนส่ง

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี ได้จัดทำข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ “มะพร้าวแกง” ตามมติเห็นชอบในที่ประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัดเพชรบุรี ครั้งที่ ๔/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๘ สุดท้ายนี้หวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อมูลนี้จะเป็นประโยชน์ไม่มากนักน้อย และขอขอบคุณผู้ให้ความอนุเคราะห์สนับสนุนข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในจัดทำเอกสารฉบับนี้ หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้จัดทำขอน้อมรับคำติชม คำแนะนำทุกประการ และจะนำไปปรับปรุงให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

คณะผู้จัดทำ
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี
สิงหาคม ๒๕๖๙

บทนำ

ก

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปจังหวัดเพชรบุรี

๑. ข้อมูลด้านกายภาพของจังหวัดเพชรบุรี	๑
๒. ด้านเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรี	๔
๓. ข้อมูลด้านชลประทาน	๕
๔. ข้อมูลด้านการเกษตร	๖
๕. โครงสร้างการตลาด และศูนย์กลางการตลาดที่สำคัญ	๑๐

ส่วนที่ ๒ มะพร้าว (Coconut)

๑. ลักษณะทั่วไป	๑๒
๒. ลักษณะทางพฤกษศาสตร์	๑๒
๓. การผลิตและเพาะปลูก	๑๓
๔. ประโยชน์	๑๓

ส่วนที่ ๓ มะพร้าวในประเทศไทย

๑. ลักษณะทั่วไปของมะพร้าว	๑๔
๒. พันธุ์มะพร้าวที่นิยมปลูก	๑๕
๓. การปลูกมะพร้าว	๑๗
- ดินที่ใช้ปลูกมะพร้าว	๑๘
- การเตรียมแปลงปลูก	๑๘
- การเตรียมหลุมปลูก	๑๙
๔. การใส่ปุ๋ยต้นมะพร้าวที่เริ่มปลูก	๑๙
๕. การดูแลรักษาสวนมะพร้าวที่ออกผลแล้ว	๒๐
๖. ศัตรูมะพร้าวและการป้องกันกำจัด	๒๓
๗. การดูแลสวนมะพร้าวไม่ให้เกิดการระบาดของศัตรูพืช	๒๘

ส่วนที่ ๔ สถานการณ์ “มะพร้าว” ในจังหวัดเพชรบุรี

๑. สถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชมะพร้าวในจังหวัดเพชรบุรี	๓๐
๒. สถานการณ์การผลิตและการตลาด “มะพร้าวผลแก่”	๓๐
๓. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข	๓๑
๔. แหล่งจำหน่าย และโรงงานรับซื้อมะพร้าวในจังหวัดเพชรบุรี	๓๑

เอกสารอ้างอิง

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

๑. ข้อมูลด้านกายภาพของจังหวัดเพชรบุรี

๑) ลักษณะทางภูมิศาสตร์

(๑) ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่ จังหวัดเพชรบุรี มีเนื้อที่ประมาณ ๖,๒๒๕.๑๓๘ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓,๘๙๐,๗๑๑ ไร่ ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของภาคกลาง

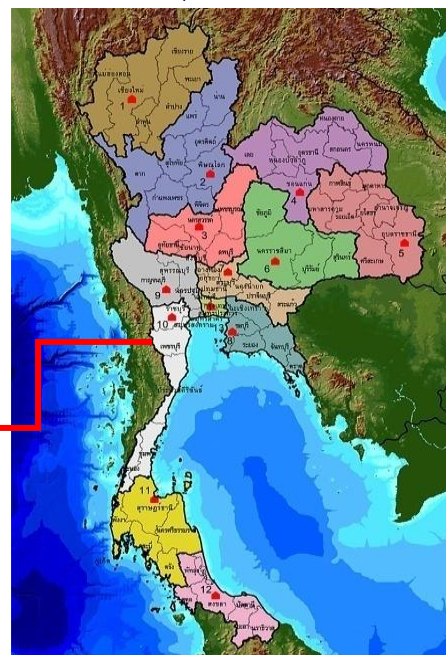
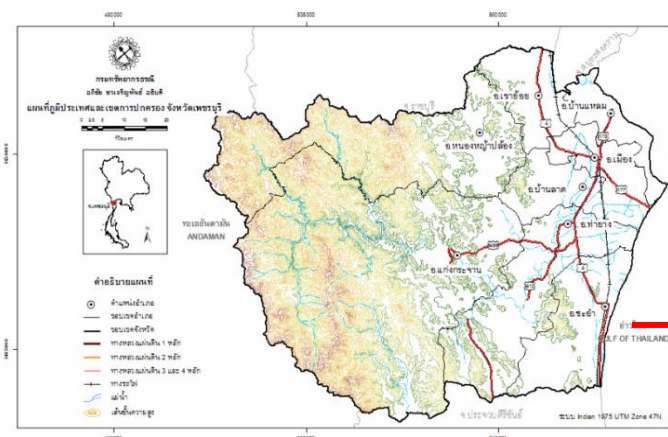
(๒) อาณาเขตติดต่อจังหวัดใกล้เคียงและประเทศเพื่อนบ้าน ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี และอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
ทิศใต้	ติดกับอำเภอหัวหินจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ทิศตะวันออก	ติดกับทะเลอ่าวไทย
ทิศตะวันตก	ติดกับสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทย (พม่า)

๒) ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดเพชรบุรี มีพื้นที่ด้านทิศตะวันตกในเขตอำเภอแก่งกระจานและอำเภอหนองหญ้าปล้องมีลักษณะเป็นที่ราบสูงและภูเขาสูงชัน แล้วค่อย ๆ ลาดต่ำมาทางทิศตะวันออกเกิดเป็นสันปันน้ำแบ่งน้ำส่วนหนึ่งให้ไหลลงสู่ประเทศพม่าและอีกส่วนหนึ่งไหลมาทางทิศตะวันออกเป็นต้นน้ำของแม่น้ำเพชรบุรี และแม่น้ำปราณบุรี สภาพเช่นนี้ทำให้ทางทิศตะวันตกของจังหวัดเพชรบุรีอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ และแร่ธาตุ แต่มีประชากรอาศัยอยู่น้อย เนื่องจากเป็นแดนกันดาร จะมีเพียงชาวกะเหรี่ยงและชาวกระเหรี่ยงที่อพยพข้ามแดนมาจากพม่าเข้ามาอาศัยเท่านั้น จะมีประชากรอาศัยหนาแน่นทางตะวันออกของพื้นที่ ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเล

๓) ลักษณะดิน (ที่มา:กรมพัฒนาที่ดิน)

กลุ่มชุดดินที่ ๒๑ **ชุดดินเพชรบุรี (Petchaburi series: Pb)** การจำแนกดิน Fine-silty, mixed, active, isohyperthermic Aquic Haplustalfs เกิดจากตะกอนน้ำพามาทับถมอยู่บนส่วนต่ำของเนินตะกอนรูปตะพักลำน้ำค่อนข้างใหม่หรือสันดินริมน้ำสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-2% การระบายน้ำ-เลว การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน-ช้า ซึมผ่านได้ของน้ำ-ช้า การแพร่กระจาย พบบริเวณที่ราบลุ่มภาคกลาง

ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอิ่มตัว เบส	ฟอสฟอรัส ที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์
0-25	ปานกลาง	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
25-50	ต่ำ	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
50-100	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

- การจัดเรียงชั้นดิน Ap-Bt ลักษณะและสมบัติดิน เป็นดินลึก

ดินบน เป็นดินร่วนปนทราย ดินร่วนหรือดินร่วนปนทรายแฉะ สีนํ้าตาลหรือสีน้ำตาลปนเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH ๕.๕-๖.๕)

ดินบนตอนล่าง เป็นดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียวปนทราย สีนํ้าตาลหรือสีน้ำตาลปนเหลือง จะพบจุดประเล็กน้อยปฏิกริยาดิน เป็นกรดเล็กน้อย (pH ๖.๕)

ดินล่างตอนล่าง เป็นดินร่วนเหนียวปนทราย สีนํ้าตาลปนเหลืองจุดประสีน้ำตาลเข้ม ปฏิกริยาดิน เป็นกรดปานกลาง (pH ๖.๐)

ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ ทำนา ต้องมีการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ จำพวกปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมัก เพื่อปรับปรุงคุณสมบัติของดินทั้งทางกายภาพและทางเคมีให้ดีขึ้น ทำให้ดินมีความสามารถในการอุ้มน้ำได้ดีขึ้น และช่วยให้ดูดซับธาตุอาหารไว้ได้ดีขึ้น ไม่ถูกชะล้างไปได้โดยง่าย

๔) การใช้ประโยชน์และความเหมาะสมของดินเพื่อการเพาะปลูก (Agri-Map analytic)

จังหวัดเพชรบุรี มีพื้นที่ทำการเกษตรที่เหมาะสม รวม ๖๖๖,๘๐๔.๓๗ ไร่ และพื้นที่ทำการเกษตรที่ไม่เหมาะสม จำนวน ๙,๙๖๔.๕๗ ไร่ ซึ่งมีพืชเศรษฐกิจหลัก ๆ จำนวน ๓ ชนิด ได้แก่

๑. ข้าว พื้นที่เหมาะสม ๕๗๕,๑๖๕.๐๑ ไร่ ไม่เหมาะสม ๘,๖๐๗.๘๐ ไร่
๒. สับปะรด พื้นที่เหมาะสม ๒๕,๒๕๔.๙๘ ไร่ ไม่เหมาะสม ๑,๓๐๐.๕๓ ไร่
๓. อ้อยโรงงาน พื้นที่เหมาะสม ๖๖,๓๘๔.๓๗ ไร่ ไม่เหมาะสม ๕๖,๑๘๔ ไร่

(ที่มา : ข้อมูลจากภาพถ่ายดาวเทียม, สถานีวิจัยพัฒนาที่ดิน,๒๕๖๙)

๕) ลักษณะภูมิอากาศ (ที่มา: สถานีอุตุนิยมวิทยาเพชรบุรี)

(๑) ภูมิอากาศของจังหวัดเพชรบุรี อยู่ภายใต้อิทธิพลจากลมมรสุมหลัก ๒ ชนิด ได้แก่

- มรสุมตะวันตกเฉียงใต้: พัดเอาความชื้นจากมหาสมุทรอินเดียเข้ามา ทำให้มีฝนตกชุกและชุ่มชื้นในช่วงกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม
- มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ: พัดลมเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้ามา ทำให้สภาพอากาศแห้งและเย็นลงในช่วงกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์

แบ่งฤดูกาล ออกเป็น ๓ ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน	เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์	ถึงกลางเดือนพฤษภาคม
ฤดูฝน	เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม	ถึงกลางเดือนตุลาคม
ฤดูหนาว	เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม	ถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์

(๒) อุณหภูมิและปริมาณน้ำฝน

เนื่องจากจังหวัดเพชรบุรี อยู่ทางตอนบนของภาคใต้ฝั่งตะวันออก ลักษณะอากาศจึงคล้ายคลึงกับภาคกลางแต่เนื่องจากอยู่ใกล้ทะเลจึงได้รับไอน้ำ และความชุ่มชื้นจากทะเลในฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดผ่านอ่าวไทย ทำให้ไม่หนาวมากในฤดูหนาว และไม่ร้อนมากในฤดูร้อน

อุณหภูมิตั้งแต่เดือนวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๘ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๘ อุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ ๑๓.๙ องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดวัดได้ ๓๖.๒ องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี ๒๘.๑๙ องศาเซลเซียส และปริมาณน้ำฝนรวม ๖๔๙.๓ มิลลิเมตร จำนวนวันที่ฝนตกจำนวน ๙๘ วัน

๖) ประชากร (ที่มา กรมการปกครอง)

ปี ๒๕๖๘ จังหวัดเพชรบุรีมีประชากร รวมทั้งสิ้น ๔๗๙,๖๗๕ คน แยกออกเป็นชาย ๒๓๒,๘๖๘ คน และหญิง ๒๔๖,๘๐๗ คน รวม ๒๔๑,๑๙๘ ครอบครัว

ตาราง จำนวนประชากรของจังหวัดเพชรบุรี ปี ๒๕๖๘

ประเภท	อำเภอ								รวม
	เมือง	บ้านแหลม	บ้านลาด	เขาย้อย	หนองหญ้าปล้อง	ท่ายาง	ชะอำ	แก่งกระจาน	
ชาย	๕๖,๕๑๐	๒๕,๒๙๘	๒๔,๕๙๒	๑๘,๕๖๕	๘,๒๕๔	๔๑,๐๙๒	๔๐,๘๔๖	๑๗,๗๑๑	๒๓๒,๘๖๘
หญิง	๖๔,๔๖๓	๒๖,๓๙๕	๒๗,๑๙๕	๑๙,๘๙๗	๘,๒๕๗	๔๔,๒๓๓	๔๔,๐๖๐	๑๖,๗๕๙	๒๔๖,๘๐๗
ครัวเรือน	๕๔,๑๑๐	๑๘,๘๑๕	๑๘,๗๕๘	๒๑,๑๔๒	๗,๔๓๕	๓๖,๗๒๙	๖๗,๕๘๙	๑๖,๕๙๓	๒๔๑,๑๙๘

๗) การคมนาคมขนส่ง (ที่มา : สำนักงานขนส่งจังหวัดเพชรบุรี)

จังหวัดเพชรบุรี มีการคมนาคมและขนส่งติดต่อกับจังหวัดต่างๆ และเมืองหลวง คือกรุงเทพมหานคร อยู่ ๒ เส้นทาง คือ ทางรถยนต์และทางรถไฟ ในส่วนของทางรถยนต์ มีถนนสายหลักเพียงสายเดียว คือ ทางหลวงหมายเลข ๔ ถนนเพชรเกษม ซึ่งเป็นเส้นทางที่มีการจราจรคับคั่งมาก เพราะเป็นเส้นทางลงสู่ภาคใต้ และภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศ ซึ่งการเดินทางสามารถทำได้หลายเส้นทาง ดังนี้

(๑) ทางรถยนต์ สามารถเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวได้

- เส้นทางกรุงเทพฯ (ปิ่นเกล้า-นครชัยศรี) - นครปฐม-ราชบุรี-เพชรบุรี ระยะทางประมาณ ๑๖๖ กิโลเมตร (ทางหลวงหมายเลข ๔)

- เส้นทางกรุงเทพฯ (ถนนพระราม ๒) สมุทรสาคร-สมุทรสงคราม-เพชรบุรี (ทางหลวงหมายเลข ๓๕) รวมระยะทางประมาณ ๑๒๓ กิโลเมตร

- เส้นทางกรุงเทพฯ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เส้นทางคลองโคน-บางตะบูน ระยะทางประมาณ ๑๒๕ กิโลเมตร

- เส้นทางคมนาคมในจังหวัดเพชรบุรี (ตาราง)

ตาราง แสดงเส้นทางรถโดยสารประจำทางจากอำเภอเมืองเพชรบุรีไปยังอำเภอต่างๆ

หมายเลข	เส้นทาง	ระยะทาง (กิโลเมตร)
๑๗๖๔	เพชรบุรี - ตำบลหนองขนาน	๙
	ช่วงเพชรบุรี - บางแก้ว	๑๕
๑๗๖๕	เพชรบุรี - บางขุนไทร - บ้านบางอินทร์	๑๔
	ช่วงเพชรบุรี - บ้านแหลม (วัดต้นสน)	๑๕
๑๗๖๖	เพชรบุรี - หาดปึกเตียน	๒๗
	ช่วงเพชรบุรี - บ้านนาหัวเรือ	๑๔
๑๗๖๗	เพชรบุรี - บ้านวังวน	๕๔
	ช่วงเพชรบุรี - ท่ายาง	๑๗
๘๑๘๒	เพชรบุรี - วัดปากกลัด	๒๒
	ช่วงเพชรบุรี - บางหอ	๑๙
	ช่วงเพชรบุรี - วัดเขาตะเครา - วัดเกาะแก้ว	๒๐
๘๑๘๗	เพชรบุรี - หมู่บ้านชลประทาน	๒๗
๘๑๙๒	ท่ายาง - โป่งเกตุ	๕๓
	ช่วงเพชรบุรี - เขาประปุก	๔๒
๘๒๑๑	เพชรบุรี - ปากทะเล	๑๔
๘๒๑๒	เพชรบุรี - หนองหญ้าปล้อง	๓๕

๓. ทางรถไฟ มีขบวนรถขึ้น - ล่องผ่านจังหวัดเพชรบุรี วันละประมาณ ๒๔ ขบวน ระยะทาง ๑๖๗ กิโลเมตร จากกรุงเทพฯ สามารถขึ้นรถไฟได้ที่สถานีรถไฟกรุงเทพฯ (หัวลำโพง) และสถานีธนบุรี (บางกอกน้อย) สถานีรถไฟที่สำคัญในเขตจังหวัดเพชรบุรี คือ สถานีเพชรบุรี สถานีเขาย้อย และสถานีชะอำ

๔. ทางอากาศ มีสนามบินบ่อฝ้าย อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งตั้งอยู่ห่างจาก อำเภอชะอำ ประมาณ ๒๐ กิโลเมตร หรือประมาณ ๖๐ กิโลเมตรจากตัวจังหวัดเพชรบุรี

๒. ด้านเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรี (ที่มา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด(Gross Provincial Products : GPP) ปี พ.ศ. ๒๕๖๗ (๑๖ สาขา)

จากข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเพชรบุรี ณ ราคาประจำปี พ.ศ.๒๕๖๗ เท่ากับ ๗๘,๖๓๐ ล้านบาท ลดลง ๒๑๘ ล้านบาท จากปีที่ผ่านมา เป็นลำดับที่ ๒๙ ของประเทศ (อันดับที่ ๑ คือจังหวัดระยอง) และเป็นลำดับที่ ๔ ของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๒ ประกอบด้วย ภาคเกษตรมีสัดส่วนร้อยละ ๑๓.๕๖ ภาคอุตสาหกรรม มีสัดส่วนร้อยละ ๒๕.๔๑ และภาคบริการมีสัดส่วนร้อยละ ๖๑.๐๓ รายได้เฉลี่ยต่อหัว ๑๕๖,๑๕๓ บาท/คน/ปี

ตาราง ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเพชรบุรี (ณ ราคาที่แท้จริง)

รายการ	ปี ๒๕๖๒	ปี ๒๕๖๓	ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖	ปี ๒๕๖๗	ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๗ การเปลี่ยนแปลงร้อยละ
ภาคเกษตร	๕,๕๕๖	๔,๕๕๒	๔,๔๙๔	๕,๐๐๘	๔,๘๕๔	๔,๗๙๕	๕.๓๔
นอกภาคเกษตร	๓๙,๘๙๖	๓๘,๔๙๓	๓๙,๖๖๔	๔๑,๒๑๘	๓๙,๗๐๙	๓๙,๕๖๖	๒.๗๙
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	๔๕,๔๑๐	๔๒,๘๐๙	๔๓,๘๕๗	๔๖,๐๐๕	๔๔,๓๖๑	๔๔,๑๕๓	๓.๑๔

๓. ข้อมูลด้านชลประทาน (ที่มา : โครงการชลประทานเพชรบุรี)

พื้นที่ชลประทานและระบบชลประทาน

จังหวัดเพชรบุรี จัดอยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางกลุ่มตะวันตก ที่มีพื้นที่ทั้งหมด ๖,๒๒๕ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓,๘๙๐,๗๑๑ ไร่ เป็นพื้นที่การเกษตร ๗๙๒,๖๘๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๓๗ ของพื้นที่ทั้งจังหวัด มีพื้นที่อยู่ในเขตชลประทาน ๔๘๓,๘๑๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๐๓ ของพื้นที่การเกษตร โดยมีหน่วยงานจากกรมชลประทานที่สำคัญดำเนินการจัดหาน้ำให้กับเกษตรกรเพื่อใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพและการอุปโภคบริโภค ดังนี้

- โครงการชลประทานเพชรบุรี จำนวน ๓๓,๒๕๗ ไร่ รับน้ำจากอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง ๑๑ แห่ง อ่างเก็บน้ำขนาดเล็กพระราชดำริ ๒๒ แห่ง และอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กถ่ายโอน ๖๕ แห่ง
- โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเพชรบุรี จำนวน ๓๙๐,๑๒๐ ไร่ รับน้ำจากอ่างเก็บน้ำแก่งกระจาน และรับน้ำจากอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง ๒ แห่ง
- โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา จำนวน ๒๘,๑๑๑ ไร่ รับน้ำจากเขื่อนแม่กลอง จังหวัดกาญจนบุรี

๑) แหล่งน้ำชลประทานในเขตจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่

๑. อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่	๑ แห่ง
๒. อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	๑๓ แห่ง
๓. อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	๒๓ แห่ง
๔. อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก (ถ่ายโอน)	๖๕ แห่ง
๕. อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก (ปชด.)	๒ แห่ง
๖. สระเก็บน้ำ	๙๘ แห่ง
๗. แหล่งน้ำในไร่นา (บ่อน้ำของ พด.)	๒,๗๐๓ แห่ง
๘. สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า	๑๒ แห่ง
๙. บ่อน้ำบาดาล	๙๓๐ แห่ง

๒) แหล่งนํ้านอกเขตชลประทานจังหวัดเพชรบุรี

โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาดบ่อความจุ ๑,๒๖๐ ลบ.ม. ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสถานีพัฒนาที่ดินเพชรบุรี ตั้งแต่ปี ๒๕๔๙-๒๕๖๘ มีจำนวน ๒,๗๙๙ บ่อ

๓) ปริมาณเก็บกักน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลาง

- อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ จำนวน ๑ แห่ง (ส่งน้ำให้กับพื้นที่ในเขตส่งน้ำจังหวัดเพชรบุรี) ได้แก่ เขื่อนแก่งกระจาน ตั้งอยู่ที่อำเภอแก่งกระจาน สามารถเก็บกักน้ำได้ ๗๑๐ ล้าน ลบ.ม. ปริมาณน้ำ ๓๕๒.๔๐๔๐ ล้านลบ.ม. ปริมาณน้ำใช้การได้ ๒๘๗.๔๐๔๐ ล้าน ลบ.ม. (๔๐.๔๘%) (ข้อมูล ณ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๙)

- อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง จำนวน ๑๓ แห่ง สถานการณ์น้ำในปัจจุบัน ดังนี้

ตาราง ปริมาณเก็บกักน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลาง (ข้อมูล ณ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๙)

อำเภอ	อ่างเก็บน้ำ	ปริมาณน้ำ (ล้านลบม)	ปริมาณน้ำใช้การได้
ชะอำ	ห้วยตะแปด ต.สามพระยา	๐.๒๙๑๒	๐.๑๖๑๒
	ห้วยทราย ต.สามพระยา	๐.๐๔๐๐	๐.๐๐๐๐
	บ้านทุ่งขาม ต.ไร่ใหม่พัฒนา	๒.๔๑๐๔	๑.๘๐๐๔
	ห้วยพุทไธสง ต.ห้วยทรายเหนือ	๐.๑๒๖๘	๐.๐๔๖๘
	โป่งทะเล ต.ดอนขุนห้วย	๐.๐๑๕๐	๐.๐๑๒๐
	หุบกระพง ต.เขาใหญ่	๐.๐๔๑๒	๐.๐๓๑๒
ท่ายาง	ห้วยวังยาว ต.ท่าคอย	๐.๐๕๗๘	๐.๐๕๒๘
	ห้วยสามเขา ต.เขากระปุก	๐.๖๐๔๐	๐.๔๘๔๐
	ห้วยผาก ต.กัลลัทธิหลวง	๑๔.๑๗๐๐	๑๑.๑๗๐๐
	ห้วยสงสัย ต.เขากระปุก	๒.๒๑๘๔	๑.๙๗๘๔
แก่งกระจาน	บ้านกระหำงสาม ต.ป่าเต็ง	๐.๔๕๔๐	๐.๒๓๔๐
เขาย้อย	ห้วยพุน้อย ต.ทับคา	๐.๐๔๙๔	๐.๐๓๙๔
หนองหญ้าปล้อง	ห้วยแม่ประจันต์ ต.หนองหญ้าปล้อง	๑๘.๗๑๘๐	๑๖.๖๗๘๐

๔. ข้อมูลด้านการเกษตร

๑) ครุฑเรือนเกษตร

ตาราง จำนวนครุฑเรือนเกษตร ปี ๒๕๖๘

อำเภอ	จำนวน ครุฑเรือน ทั้งหมด	จำนวน ครุฑเรือน เกษตร	ร้อยละจำนวน ครุฑเรือนเกษตร/ ครุฑเรือนทั้งหมด	จำนวนประชากร ภาคการเกษตร (ราย)
๑.เมืองเพชรบุรี	๕๔,๑๑๐	๗,๒๗๔	๑๓.๔๔	๑๖,๗๔๘
๒.เขาย้อย	๒๑,๑๔๒	๕,๐๖๔	๒๓.๙๕	๖,๔๕๘
๓.หนองหญ้าปล้อง	๗,๔๓๕	๓,๗๕๑	๕๐.๔๕	๙,๒๐๓
๔.ชะอำ	๖๗,๕๘๙	๗,๒๑๒	๑๐.๖๗	๒๐,๑๑๑
๕.ท่ายาง	๓๖,๗๒๙	๑๑,๔๘๐	๓๑.๒๖	๓๕,๔๖๙
๖.บ้านลาด	๑๘,๗๘๕	๑๐,๑๓๗	๕๓.๙๖	๒๒,๔๗๐
๗.บ้านแหลม	๑๘,๘๑๕	๓,๒๓๕	๑๗.๑๙	๘,๘๑๘
๘.แก่งกระจาน	๑๖,๕๙๓	๖,๗๘๓	๔๐.๘๘	๑๒,๒๓๓
รวม	๒๔๑,๑๙๘	๕๔,๙๓๖	๒๒.๗๘	๑๓๑,๕๑๐

๒) การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร

ตาราง การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรแยกตามรายอำเภอ จังหวัดเพชรบุรี ปี ๒๕๖๘

อำเภอ	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทำการเกษตร ปี ๒๕๖๘										รวมพื้นที่ ทำการเกษตร	
		ที่นา		ไม้ผล/ไม้ยืนต้น		พืชไร่/พืชผัก/ไม้ดอก		เกลือ		เกษตรอื่นๆ			
		จำนวน (ไร่)	ร้อยละ พื้นที่ ทั้งหมด	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ พื้นที่ ทั้งหมด	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ พื้นที่ ทั้งหมด	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ พื้นที่ ทั้งหมด	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ พื้นที่ ทั้งหมด	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ พื้นที่ ทั้งหมด
เมืองเพชรบุรี	๑๗๗,๔๓๘	๗๖,๙๙๕	๔๓.๑๕	๒,๓๙๐	๒.๘๙	๒๐๒	๐.๒๔	๙๙๑	๑.๒๐	๒,๐๘๐	๒.๕๒	๘๒,๖๕๘	๔๖.๕๘
เขาย้อย	๑๙๑,๐๓๐	๔๖,๙๘๖	๒๔.๖๑	๗,๘๔๐	๔.๑๐	๒,๘๔๘	๑.๕๐	-	-	๖,๖๖๘	๓.๕๑	๖๔,๓๔๒	๓๓.๖๘
หนองหญ้าปล้อง	๗๘๑,๑๒๔	๑,๘๖๖	๐.๒๔	๑๕,๘๖๓	๒.๐๓	๕๕,๕๖๙	๗.๒๖	-	-	๗,๖๓๐	๑.๐๐	๘๐,๙๖๘	๑๐.๓๖
ชะอำ	๔๑๒,๘๘๙	๒๔,๖๖๓	๕.๙๗	๑๒,๒๑๑	๒.๙๖	๕๗,๒๐๔	๑๓.๘๖	๒๗	๐.๐๑	๙,๑๒๒	๒.๒๓	๑๐๓,๒๒๗	๒๕.๐๐
ท่ายาง	๔๖๐,๔๑๗	๔๖,๗๐๕	๑๐.๑๖	๗,๘๖๓	๑.๗๐	๖๖,๓๓๖	๑๔.๔๓	-	-	๕,๐๑๖	๑.๑๐	๑๙๖,๙๒๐	๔๒.๗๗
บ้านลาด	๑๘๖,๓๓๖	๕๕,๓๔๐	๒๙.๖๖	๑๕,๐๕๕	๘.๐๓	๓,๖๕๒	๑.๙๖	-	-	๔,๒๓๓	๒.๒๗	๗๗,๒๖๙	๔๑.๔๗
บ้านแหลม	๑๑๘,๖๗๘	๑๑,๓๓๕	๙.๕๖	๕,๖๕๕	๔.๗๖	๔๐	๐.๐๓	๑๗,๗๘๘	๑๕.๐๖	๓๖,๓๖๖	๓๐.๖๖	๕๕,๗๒๘	๔๖.๑๑
แก่งกระจาน	๑,๕๖๒,๗๙๙	๒,๒๙๖	๐.๑๕	๗๑,๖๖๖	๔.๕๘	๔๔,๔๖๑	๒.๘๔	-	-	๑๔,๒๓๔	๐.๙๑	๑๓๒,๖๑๗	๘.๔๙
รวม	๓,๘๙๐,๗๑๑	๒๖๕,๑๘๖	๖.๘๑	๒๐๙,๕๐๑	๕.๓๖	๒๖๖,๔๓๖	๖.๘๖	๑๘,๘๑๖	๐.๔๘	๖๘,๘๘๔	๑.๗๖	๗๙๒,๖๘๙	๒๐.๓๗

หมายเหตุ : 1 ครั้วเรือนเกษตรกร อาจทำการเกษตรได้มากกว่า 1 อย่าง ทำให้มีผลต่อผลรวมของครั้วเรือนเกษตรกรที่ไม่รวมการนับครั้วเรือนซ้ำ
พื้นที่ทำนา หมายถึง พื้นที่นาที่เกษตรกรยังคงใช้ทำการเกษตรในปี 68 รวมกับพื้นที่นาว่างที่เกษตรกรไม่ได้มีการใช้ประโยชน์ในปี 68

๓) ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดเพชรบุรี

ตาราง ด้านการปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัด ปีการผลิต ๒๕๖๘

ชนิดพืช	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ปริมาณผลผลิต (ตัน)	ผลผลิต/ไร่ (กก.)	ราคาขาย ณ โรงนา (บาท)/กก.	มูลค่าสินค้า (ล้านบาท)
๑. ข้าวนาปี	๒๑,๕๔๗	๒๕๗,๒๔๗	๒๕๗,๒๔๗	๑๘๑,๐๗๐	๗๐๔	๗.๒๘	๑,๓๑๘.๑๙
๒. ข้าวนาปรัง	๑๕,๑๕๕	๑๗๘,๔๖๕	๑๗๘,๔๖๕	๑๒๗,๒๒๑	๗๑๓	๖.๒๕	๗๙๕.๑๓
๓. อ้อยโรงงาน	๓๔๔	๔๐,๕๗๑	๓๘,๙๖๐	๓๐๘,๕๗๘	๗,๙๒๐	๑.๑๓	๓๔๘.๖๙
๔. สับปะรดโรงงาน	๑,๘๑๘	๕๒,๒๔๔	๓๗,๑๐๕	๑๑๘,๙๗๘	๓,๒๐๗	๑๐.๑๓	๑,๒๐๕.๒๕
๕. มะนาว	๕,๙๓๐	๓๔,๕๒๔	๒๖,๗๑๕	๓๙,๒๗๗	๑,๔๗๐	๒๕.๓๖	๙๙๖.๐๖
๖. กัญชงหอมทอง	๒,๑๐๑	๑๐,๘๙๐	๗,๑๔๓	๑๘,๑๗๐	๒,๕๕๔	๑๓.๕๗	๒๔๖.๕๗
๗. กัญชงน้ำว่า	๖,๒๑๑	๓๕,๔๘๙	๒๕,๔๔๓	๔๕,๓๕๑	๑,๗๘๒	๑๕.๙๐	๗๒๑.๐๘
๘. มะพร้าวแก่	๔,๓๑๘	๑๖,๑๖๙	๑๒,๗๙๑	๑๐,๘๗๙	๘๕๑	๑๗.๕๘	๑๙๑.๒๕
๙. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๑๔๘	๔,๖๖๕	๔,๖๖๕	๒,๗๗๐	๕๙๔	๑๐.๐๐	๒๗.๗๐
๑๐. ชมพู่เพชรสายรุ้ง	๑๘๓	๒๕๓	๒๒๖	๒๙๓	๑,๒๙๖	๑๔๘.๒๖	๔๓.๔๔
๑๑. เกลือสมุทร	๒๓๗	๑๘,๗๒๐	๑๘,๗๒๐	๒๖๖,๕๕๔	๑๔,๒๓๙	๐.๗๐	๑๘๖.๕๕

(ข้อมูล : สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบุรี,ม.ค. ๒๕๖๙)

๔) การเพาะปลูกและผลผลิตเก็บเกี่ยวรายเดือนของสินค้าเกษตรของจังหวัดเพชรบุรี

หน่วย : ร้อยละ

ชนิดสินค้า	ปี ๒๕๖๘												ปี ๒๕๖๙											
	มค	กพ	มีค	เมย	พค	มิย	กค	สค	กย	ตค	พย	ธค	มค	กพ	มีค	เมย	พค	มิย	กค	สค	กย	ตค	พย	ธค
พืช																								
๑.กล้วยน้ำว้า																								
ช่วงเวลาการเพาะปลูก																								
ช่วงเวลาการออกผลผลิต (ร้อยละ)	๘.๒๑	๗.๙๕	๗.๑๒	๗.๕๘	๗.๓๔	๘.๕๗	๘.๒๖	๘.๕๑	๙.๔๓	๙.๑๙	๙.๙๕	๗.๘๙	๘.๒๔	๗.๘๗	๗.๐๔	๗.๖๗	๗.๓๒	๘.๖๐	๘.๓๓	๘.๕๙	๙.๕๗	๙.๑๕	๙.๖๗	๗.๙๕
๒.กล้วยหอมทอง																								
ช่วงเวลาการเพาะปลูก																								
ช่วงเวลาการออกผลผลิต (ร้อยละ)	๖.๔๓	๘.๕๕	๑๖.๑๗	๗.๕๘	๗.๓๔	๘.๕๗	๘.๒๖	๘.๕๑	๙.๔๓	๙.๑๙	๙.๙๕	๗.๘๙	๘.๒๔	๗.๘๗	๗.๐๔	๗.๖๗	๗.๓๒	๘.๖๐	๘.๓๓	๘.๕๙	๙.๕๗	๙.๑๕	๙.๖๗	๘.๒๔
๓. เกือบทะเล																								
ช่วงเวลาการเพาะปลูก																								
ช่วงเวลาการออกผลผลิต (ร้อยละ)	๕.๓๐	๕.๒๙	๑๐.๔๘	๖.๘๘	๕.๐๒						๐.๑๕	๔.๗๑	๕.๓๐	๕.๒๙	๑๐.๔๘	๖.๘๘	๕.๐๒							
๔.ข้าวนาปรัง																								
ช่วงเวลาการเพาะปลูก																								
ช่วงเวลาการออกผลผลิต (ร้อยละ)					๐.๓๔	๒๙.๒๒	๖๖.๕๗	๓.๗๙	๐.๐๘								๐.๓๔	๒๙.๒๒	๖๕.๘๙	๓.๘๙	๐.๐๙			
๕.ข้าวนาปี																								
ช่วงเวลาการเพาะปลูก																								
ช่วงเวลาการออกผลผลิต (ร้อยละ)								๐.๔๐	๓.๗๙	๑๔.๘๕	๖๘.๕๕	๑๒.๒๕	๐.๓๓	๐.๐๘	๐.๐๘	๐.๐๐๓				๐.๔๐	๓.๘๘	๑๕.๙๕	๖๘.๗๔	
๖.ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์																								
ช่วงเวลาการเพาะปลูก																								
ช่วงเวลาการออกผลผลิต (ร้อยละ)							๐.๐๔	๐.๒๔	๐.๓๙	๓.๕๕	๗๙.๘๘	๑๐.๖๘	๕.๒๐					๐.๐๔	๑.๓๓	๑.๔๙	๔.๓๙	๗๗.๐๑		
๗.ชมพูเพชรสายรุ้ง																								
ช่วงเวลาการเพาะปลูก																								
ช่วงเวลาการออกผลผลิต (ร้อยละ)	๔๑.๒๓	๒๒.๔๐	๑๘.๓๙	๑๓.๗๙	๓.๔๐	๐.๗๙							๔๑.๔๔	๒๒.๒๒	๑๘.๓๘	๑๓.๗๖	๓.๔๐	๐.๗๙						
๘.มะนาว																								
ช่วงเวลาการเพาะปลูก																								
ช่วงเวลาการออกผลผลิต (ร้อยละ)	๘.๒๙	๗.๒๑	๖.๘๗	๖.๕๕	๘.๖๖	๑๐.๖๐	๑๐.๗๓	๘.๔๐	๘.๐๒	๘.๔๕	๘.๓๕	๘.๐๙	๘.๒๘	๗.๒๐	๖.๘๖	๖.๕๖	๘.๔๙	๑๐.๕๕	๑๐.๗๓	๘.๔๓	๘.๐๒	๘.๔๓	๘.๓๓	๘.๑๐
๙.มะพร้าวแก่																								
ช่วงเวลาการเพาะปลูก																								
ช่วงเวลาการออกผลผลิต (ร้อยละ)	๗.๐๑	๘.๓๙	๙.๙๖	๑๐.๖๑	๑๐.๖๒	๗.๗๔	๘.๖๘	๗.๘๘	๘.๖๘	๖.๖๒	๗.๐๕	๗.๖๖	๗.๐๕	๘.๓๐	๙.๙๓	๑๐.๕๕	๑๐.๖๓	๗.๘๒	๘.๕๗	๕.๖๘	๓.๗๕	๗.๙๗	๙.๓๔	๗.๙๙
๑๐.สับปะรดโรงงาน																								
ช่วงเวลาการเพาะปลูก																								
ช่วงเวลาการออกผลผลิต (ร้อยละ)	๘.๖๙	๙.๒๙	๘.๐๓	๙.๗๙	๑๑.๙๕	๙.๑๗	๘.๕๙	๕.๖๑	๓.๖๕	๘.๒๙	๙.๕๑	๗.๙๗	๙.๑๒	๙.๐๙	๘.๑๖	๙.๘๔	๑๑.๖	๙.๕๒	๘.๕๕	๕.๖๘	๓.๗๕	๗.๙๗	๙.๓๔	๗.๙๙
๑๑.อ้อยโรงงาน																								
ช่วงเวลาการเพาะปลูก																								
ช่วงเวลาการออกผลผลิต (ร้อยละ)	๒๘.๐๘	๒๐.๘๘	๑๒.๒๘	๑.๘๐	๐.๐๙	๐.๐๐	๐.๐๒	๐.๐๒	๐.๓๙	๐.๐๑	๑๕.๖๖	๑๘.๕๕	๒๙.๙๗	๑๗.๙๗	๑๒.๙๗	๒.๗๘	๐.๐๙	๐.๐๐	๐.๐๒	๐.๐๒	๐.๓๘			

(ที่มา: เกษตรจังหวัดเพชรบุรี, ๒๕๖๙)

- ห้วงระยะเวลาการเพาะปลูกพืช (ตามคำนิยาม สศก. และ ทบก.ในบางประเภท)
- ปริมาณผลผลิตออก
- ปริมาณผลผลิตออกมากที่สุด

๕) ข้อมูลสินค้าเกษตรที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) จังหวัดเพชรบุรี

ตาราง สินค้าเกษตรที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) จังหวัดเพชรบุรี

ชนิดสินค้า	หน่วยนับ	จำนวน
ด้านพืช มะนาวเพชรบุรี (ทะเบียนเลขที่: สช ๕๖๑๐๐๐๕๑ วันที่ขึ้นทะเบียน ๑๖ เมษายน ๒๕๕๑) ชมพู่เพชร (ทะเบียนเลขที่ : สช ๕๓๑๐๐๐๓๔ วันที่ขึ้นทะเบียน ๑๗ เมษายน ๒๕๖๑) กลัวยหอมทอง (ทะเบียนเลขที่ : สช ๖๗๑๐๐๒๒๔ วันที่ขึ้นทะเบียน ๒๗ กันยายน ๒๕๖๑)	ชนิด	๓
สินค้าแปรรูป น้ำตาลโตนดเมืองเพชร (ทะเบียนเลขที่:สช ๕๖๑๐๐๐๘๔ วันที่ขึ้นทะเบียน ๑๖ เมษายน ๒๕๕๑) ขนมหอมแกง (ทะเบียนเลขที่:สช ๕๖๑๐๐๐๔๙ วันที่ขึ้นทะเบียน ๑ เมษายน ๒๕๕๒)	ชนิด	๒

๖) สหกรณ์ สถาบันเกษตรกร และองค์กรเกษตรกร

๑) ประเภทสหกรณ์และจำนวนสมาชิก จังหวัดเพชรบุรี (ณ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๘)

ประเภทสหกรณ์	จำนวนสหกรณ์ (แห่ง)	จำนวนสมาชิก (ราย)
สหกรณ์ภาคการเกษตร	๒๕	๖๑,๖๒๙
๑. สหกรณ์การเกษตร	๒๒	๕๘,๑๘๒
๒. สหกรณ์ประมง	๑	๒๗๔
๓. สหกรณ์นิคม	๒	๓,๒๐๐
สหกรณ์นอกภาคการเกษตร	๖๓	๑๕๒,๓๔๐
๔. สหกรณ์ออมทรัพย์	๗	๑๙,๒๙๙
๖. สหกรณ์บริการ	๘	๑,๒๓๓
๗. สหกรณ์เครดิตยูเนียน	๔๘	๑๓๑,๘๐๘
รวม	๘๘	๒๑๓,๙๖๙

๒) ประเภทสถาบันเกษตรกรและจำนวนสมาชิก จังหวัดเพชรบุรี ปี ๒๕๖๘

อำเภอ	กลุ่มเกษตรกร		กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร		กลุ่มยุวเกษตรกร		กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	
	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก
เมืองเพชรบุรี	๑๐	๑๒๔	๑๑	๑๑๗	๓	๔๒	๓๒	๕๘๒
เขาย้อย	๕	๖๕	๖	๑๑๗	๔	๘๔	๒๓	๖๐๓
หนองหญ้าฯ	๓	๓๐	๖	๖๒	๗	๑๑๖	๔๔	๓๒๓
ชะอำ	๖	๑๓๗	๗	๑๑๐	๖	๘๙	๗๘	๑,๓๐๒
ท่ายาง	๖	๑๑๘	๙	๑๐๑	๗	๑๒๑	๑๑๕	๑,๕๓๑
บ้านลาด	๖	๑๐๓	๘	๘๙	๖	๖๑	๕๐	๗๘๙
บ้านแหลม	๗	๗๓	๔	๔๑	๔	๘๘	๒๔	๒๖๗
แก่งกระจาน	๖	๖๐	๗	๗๐	๕	๕๔	๘๔	๗๗๖
รวม	๔๙	๗๑๐	๕๘	๗๐๗	๔๒	๖๕๕	๔๕๐	๖,๑๗๓

(ข้อมูล เกษตรจังหวัดเพชรบุรี)

๓) ข้อมูลส่งเสริมระบบเกษตรแปลงใหญ่จังหวัดเพชรบุรี

โครงการส่งเสริมระบบเกษตรแปลงใหญ่จังหวัดเพชรบุรี เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี ๒๕๕๙-๒๕๖๗ มีแปลงใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการยกระดับฯ จำนวน ๒๑ แปลง แปลงใหญ่ทั่วไป รวม ๓๓ แปลง มีจำนวนทั้งสิ้น ๕๔ แปลง พื้นที่รวมทั้งสิ้น ๓๙,๙๔๗ ไร่ จำนวนเกษตรกร รวม ๒,๑๙๙ ราย แยกได้ ดังนี้

ตาราง การส่งเสริมระบบเกษตรแปลงใหญ่จังหวัดเพชรบุรี

ชนิดสินค้า	จำนวนแปลง / ที่ตั้ง	พื้นที่	จำนวนเกษตรกร
ข้าว	๓๔ แปลง (เมืองฯ ๑๑ , บ้านลาด ๙ ,บ้านแหลม ๖ ท่ายาง ๔ ,เขาย้อย ๓, ชะอำ ๑ แปลง)	๒๙,๙๙๕.๗๕	๑,๕๐๘
กล้วยหอมทอง	๓ แปลง (บ้านลาด ๒, ท่ายาง ๑ แปลง)	๒,๔๘๘	๑๐๔
กล้วยน้ำว้า	๑ แปลง (ท่ายาง)	๖๖๓.๗๕	๓๔
สับปะรด	๓ แปลง (หนองหญ้าปล้อง ๑, ท่ายาง ๑, ชะอำ ๑ แปลง)	๒,๓,๒๐๓	๑๐๒
อ้อยโรงงาน	๒ แปลง (ท่ายาง ๑, หนองหญ้าปล้อง ๑ แปลง)	๒,๖๓๔	๖๒
เกลือทะเล	๑ แปลง (บ้านแหลม)	๘๑๒.๒๕	๓๓
โคเนื้อ	๒ แปลง (แก่งกระจาน ๑, เมือง ๑)	๖๗๕	๖๙
หญ้าเนเปียร์	๑ แปลง (แก่งกระจาน)	๓๐๐	๓๖
มะพร้าวแก่	๑ แปลง (บ้านแหลม)	๕๘๕.๕๐	๓๘
มะนาว	๑ แปลง (ท่ายาง)	๒๑๓.๒๕	๓๓
ชมพู	๑ แปลง (เมืองเพชรบุรี)	๔๖.๗๕	๓๔
ถั่วลิสง	๑ แปลง (เขาย้อย)	๖๓๖.๒๕	๕๔
ผึ้งโพรง	๑ แปลง, (แก่งกระจาน)	๓๑๔	๓๐
ทุเรียน	๑ แปลง, (แก่งกระจาน)	๕๕๑	๓๐
ผัก/สมุนไพร	๑ แปลง (ชะอำ)	๓๑.๕๐	๓๒

๕. โครงสร้างการตลาด และศูนย์กลางการตลาดที่สำคัญ

เป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าอุปโภค-บริโภค มี ๔ ประเภท ดังนี้

๑. ห้างสรรพสินค้า/ซูเปอร์มาร์เก็ต/ปลาซ่า/Outlet มีจำนวน ๓๒ แห่ง ในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี

๒. ตลาดกลางพืชผลการเกษตร ที่ได้รับการสนับสนุนจาก กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน ๒ แห่ง คือ

๑) ตลาดกลางพืชผลการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านลาด อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โทร.๐๓๒-๔๙๑-๑๒๖๘

๒) ตลาดกลางพืชผลการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด สำนักงานตั้งอยู่ที่ ๑๕๗/๕๗ หมู่ ๕ ตำบลท่ายาง (หนองบัว) อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี โทร. ๐๓๒-๔๖๑-๑๕๓๔

๓. ตลาดสดจังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๑๑ แห่ง ดังนี้

- ๑) ตลาดสด สำนักงานทรัพย์สินฯ ถนนพานิชเจริญ ต.ท่าราบ อ.เมือง จ.เพชรบุรี
- ๒) ตลาดอนามัย สำนักงานทรัพย์สินฯ ถ.มหายาวงค์ ต.ท่าราบ อ.เมือง จ.เพชรบุรี
- ๓) ตลาดสดเทศบาลท่ายาง ม.๑ ถ.สายใหญ่สายกลาง ต.ท่ายาง อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี
- ๔) ตลาดเอกชนคุณสำรวย ทองเทศ เลขที่ ๑๕๐ ม.๑ ซอย ๑๐ อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี
- ๕) ตลาดเทศบาลเมืองชะอำ ถ.ราษฎร์พลี ต.ชะอำ อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี
- ๖) ตลาดน้ำเพชร (ใหม่) ใกล้วัดต้นสน ม.๒ ต.บ้านแหลม อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี
- ๗) ตลาดน้ำเพชร (เก่า) ม.๓ ต.บ้านแหลม อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี
- ๘) ตลาดสดเทศบาลตำบลเขาย้อย ม.๕ ต.เขาย้อย อ.เขาย้อย จ.เพชรบุรี
- ๙) ตลาดสดสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด ตั้งอยู่ ม.๗ ต.บ้านลาด อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี
- ๑๐) ตลาดใหม่ (แม่แตงไทย) ม.๒ ต.บ้านแหลม อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี
- ๑๑) ตลาดเพชรน้ำหนึ่ง ม.๒ ต.บ้านแหลม อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี

๔. ตลาดนัด (ที่มา:สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเพชรบุรี)

ตลาดนัดในจังหวัดเพชรบุรี ตั้งอยู่ตามพื้นที่อำเภอต่าง ๆ ขายของที่มีความหลากหลายชนิด ทั้งสินค้าอุปโภคบริโภค แต่เน้นสินค้า ประเภทสัตว์ เนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้หรือ อาหารที่มีสภาพเป็นของสด ประกอบ หรือปรุงแล้ว หรือของเสียง่าย ซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งตลาดที่มีในสถานที่ถาวร หรือไม่มีโครงสร้างที่ถาวรก็ได้ จำหน่ายเป็นประจำทุกสัปดาห์ ละ ๑-๒ ครั้ง

ตาราง จำนวนตลาดนัดแยกรายอำเภอ จังหวัดเพชรบุรี

ที่	อำเภอ	ตลาดนัด (แห่ง)
๑	เมือง	๒๖
๒	เขาย้อย	๒๐
๓	ท่ายาง	๒๙
๔	ชะอำ	๓๐
๕	บ้านลาด	๑๔
๖	บ้านแหลม	๒๓
๗	แก่งกระจาน	๘
๘	หนองหญ้าปล้อง	๓
รวม		๑๕๓

ส่วนที่ ๒

มะพร้าว (Coconut)

มะพร้าว เป็นพืชยืนต้นชนิดหนึ่ง อยู่ในวงศ์ปาล์ม (Arecaceae) และเป็นสปีชีส์เดียวของสกุล Cocos ที่ยังมีชีวิตอยู่โดยทั่วไปเติบโตได้ดีในชายฝั่งเขตร้อนและยังเป็นพืชเศรษฐกิจในหลายประเทศเนื่องจากมีการใช้ประโยชน์ได้ในหลายอย่าง เช่น น้ำและเนื้อมะพร้าวอ่อนใช้ทำอาหารหรือรับประทาน ทำสิ่งประดิษฐ์สิ่งของต่างๆ นอกจากนี้มะพร้าวยังมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนในหลายวัฒนธรรม

๑. ลักษณะทั่วไป

มะพร้าว เป็นพืชยืนต้น ใบมีลักษณะเป็นใบประกอบแบบขนนก ผลประกอบด้วยผนังผลชั้นนอก (epicarp) คือเปลือกนอก ถัดไปข้างในจะเป็นผนังผลชั้นกลาง (mesocarp) หรือเยื่อมะพร้าว ถัดไปข้างในเป็นส่วนผนังผลชั้นใน (endocarp) หรือกะลามะพร้าว ซึ่งจะมีรูสีคล้ำอยู่ ๓ รู สำหรับงอก ถัดจากส่วนเอนโดคาร์ปเข้าไปจะเป็นส่วนเอนโดสเปิร์ม หรือที่เรียกว่าเนื้อมะพร้าว ภายในมะพร้าวจะมีน้ำมะพร้าวซึ่งน้ำมะพร้าวเกิดจากเอนโดสเปิร์มของมะพร้าวซึ่งจะมีเอนโดสเปิร์มทั้งของแข็งและของเหลว คือ เอนโดสเปิร์มของแข็งจะเป็นเนื้อมะพร้าว และเอนโดสเปิร์มทั้งของเหลวจะเป็นน้ำมะพร้าว ซึ่งเมื่อมะพร้าวแก่ เอนโดสเปิร์มก็จะดูดเอาน้ำมะพร้าวไปหมด ขณะที่มะพร้าวยังอ่อน ชั้นเอนโดสเปิร์ม (เนื้อมะพร้าว) ภายในผลมีลักษณะบางและอ่อนนุ่ม ภายในมีน้ำมะพร้าว ซึ่งในระยะนี้เรามักสอยเอามะพร้าวลงมารับประทานน้ำและเนื้อ เมื่อมะพร้าวแก่ ซึ่งสังเกตได้จากการที่เปลือกนอกเริ่มเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล ชั้นเอนโดสเปิร์มก็จะหนาและแข็งขึ้น จนในที่สุดมะพร้าวก็หล่นลงจากต้น

๒. ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ชื่อวิทยาศาสตร์ว่า Cocos nucifera L. อยู่ในตระกูล Palmae มีระบบรากเป็นรากฝอยมีขนาดเท่า ๆ กันแผ่กระจายออกรอบต้น

ลำต้น มีลำต้นเดียว ไม่แตกแขนง มีรอยแผลจากการหลุดร่วงของใบตลอดลำต้น สามารถคำนวณอายุของต้นมะพร้าวได้จากรอยแผลนี้ คือ ในปีหนึ่งมะพร้าวจะสร้างใบประมาณ ๑๒- ๑๔ ใบ ดังนั้นใน ๑ ปี จะมีรอยแผลที่ลำต้น ๑๒ - ๑๔ รอยแผล

ใบ เป็นใบประกอบ ออกอยู่ตามส่วนของลำต้น ประกอบด้วยก้านทาง (rachis) มีขนาดใหญ่และยาว และมีใบย่อย (leaflet) บนก้านทางประมาณ ๒๐๐ - ๒๕๐ ใบ

ดอก ออกเป็นช่อชนิดพานิคิล มีทั้งดอกตัวผู้และดอกตัวเมีย อยู่ในช่อเดียวกัน ดอกมีกลีบดอก ๖ กลีบ สีครีมหรือสีเหลืองนวล ไม่มีก้านดอกย่อยดอกตัวเมียจะมีกลีบดอกหนาและแข็งกว่ากลีบดอกตัวผู้

ผล มะพร้าวเป็นชนิดไฟบรัสดรูพ (fibrous drupe) เรียกว่า นัท (nut) มีเปลือก ๓ ชั้นคือ

- เปลือกชั้นนอก (exocarp) เป็นเส้นใยที่เหนียวและแข็ง เมื่อแก่อาจมีสีเขียว แดง เหลืองหรือน้ำตาล
- เปลือกชั้นกลาง (mesocarp) มีลักษณะเป็นเส้นใย มีความหนาพอประมาณ
- เปลือกชั้นใน (endocarp) มีลักษณะแข็งหรือที่เรียกกันว่า กะลา (shell)

เมล็ด (seed of kernel) คือ เนื้อมะพร้าว ภายในเมล็ดเป็นช่อกลางขณะผลอ่อนจะมีน้ำอยู่เต็ม ผลแก่ น้ำมะพร้าวจะแห้งไปบางส่วน

๓. การผลิตและเพาะปลูก

การผลิตมะพร้าวใน ค.ศ. ๒๐๑๙ จำนวนการผลิตมะพร้าวของโลกอยู่ที่ ๖๒ ล้านตัน ซึ่งประเทศที่ผลิตมากที่สุดคืออินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และอินเดีย

ประเทศ	จำนวนที่ผลิต (ล้านตัน)
 อินโดนีเซีย	17.1
 ฟิลิปปินส์	14.8
 อินเดีย	14.7
 ศรีลังกา	2.5
 บราซิล	2.3
 เม็กซิโก	1.3
ทั่วโลก	62.5
ข้อมูล: FAOSTAT ของสหประชาชาติ ^[2]	

สายพันธุ์มะพร้าวทั่วโลก

สายพันธุ์มะพร้าวไทย

๔. ประโยชน์

มะพร้าวสามารถใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง

น้ำมะพร้าว ใช้เป็นเครื่องดื่มเกลือแร่ได้ เนื่องจากอุดมไปด้วยโพแทสเซียม นอกจากนี้ยังมีคุณสมบัติปลอดเชื้อโรค และเป็นสารละลายไอโซโทนิก ซึ่งด้วยเหตุนี้จึงสามารถนำน้ำมะพร้าวไปใช้ฉีดเข้าหลอดเลือดเวน (Vein) หรือหลอดเลือดดำในผู้ป่วย ที่มีอาการขาดน้ำหรือปริมาณเลือดลดผิดปกติได้ น้ำมะพร้าวสามารถนำไปทำวุ้นมะพร้าว ได้ โดยการเจือกรดอ่อนเล็กน้อยลงในน้ำมะพร้าว

กากมะพร้าว ที่เหลือจากการคั้นกะทิ ยังสามารถนำไปทำเป็นอาหารสัตว์ได้

ยอดอ่อนของมะพร้าว หรือเรียกอีกชื่อว่า หัวใจมะพร้าว (coconut's heart) สามารถนำไปใช้ทำอาหารได้ ซึ่งยอดอ่อนมีราคาแพงมาก เพราะการเก็บยอดอ่อนทำให้ต้นมะพร้าวตาย ด้วยเหตุนี้จึงมักเรียกยำยอดอ่อนมะพร้าวว่า “สลัดเจ้าสัว” (millionaire's salad)[ต้องการอ้างอิง]

ใยมะพร้าว นำไปใช้ยัดฟูก ทำเสื่อ หรือนำไปใช้ในการเกษตร และนำไปทำเป็นสกรับขัดผิวกายได้

น้ำมันมะพร้าว ได้จากการบีบหรือต้มกากมะพร้าวบด นำไปใช้ในการปรุงอาหารหรือนำไปทำเครื่องสำอางก็ได้ และในปัจจุบันยังมีการผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันมะพร้าวอีกด้วย

กะลามะพร้าว นำไปใช้ทำสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ เช่น กระบาย โคมไฟ กระดุม ซอฮู้ ฯลฯ

ก้านใบ หรือ ทางมะพร้าว ใช้ทำไม้กวาดทางมะพร้าว ใบนำไปสารทำหมวก ฯลฯ

จาวมะพร้าว ใช้นำมาเป็นอาหารได้ ในจาวมะพร้าวมีฮอร์โมนออกซิน และฮอร์โมนอื่นๆ แต่ มี ฮอร์โมนออกซินปริมาณมากที่สุด ซึ่งเมื่อนำไปคั้น และนำน้ำที่ได้จากจาวมะพร้าว ไปรดต้นพืช จะช่วยกระตุ้นการเจริญเติบโตของพืชได้

ส่วนที่ ๓

มะพร้าวในประเทศไทย

มะพร้าวเป็นพืชในตระกูลปาล์ม (Arecaceae หรือ Palmae) มะพร้าว (Cocos nucifera) ไม่ได้เป็นเพียงแค่ผลไม้ แต่คือ สัญลักษณ์แห่งชีวิต (Tree of Life) และเป็นพืชสารพัดประโยชน์ที่หล่อเลี้ยงผู้คนมานับพันปีในแถบเขตร้อน ด้วยความสามารถในการใช้ประโยชน์ได้แทบทุกส่วนตั้งแต่ยอดจรดราก มะพร้าวได้ถูกทอเข้ากับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของผู้คนในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย ที่มะพร้าวน้ำหอมได้กลายเป็นดาวเด่นและพืชเศรษฐกิจชนิดหนึ่งของประเทศไทย อีกทั้งมีบทบาททั้งในอุปโภคบริโภค อุตสาหกรรมอาหารทั้งคาวหวาน และการส่งออก มะพร้าวสามารถปลูกได้ทุกภาคของประเทศไทย แต่ขึ้นได้ดีในดินที่มีสภาพเป็นกลางหรือเป็นกรดเล็กน้อยคือ (pH ระหว่าง ๖-๗) ลักษณะดินร่วน หรือร่วนปนทราย มีการระบายน้ำดี มีฝนตกกระจายสม่ำเสมอแทบทุกเดือน อากาศอบอุ่น หรือค่อนข้างร้อน และมีแสงแดดมาก ซึ่งได้แก่

- ภาคใต้ ได้แก่ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช กระบี่ ตรัง
- ภาคกลาง ได้แก่ ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม นครปฐม เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสาคร
- ภาคตะวันออก ได้แก่ ชลบุรี จันทบุรี ระยอง ตราด ฉะเชิงเทรา

อุตสาหกรรมมะพร้าว สามารถแบ่งได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ

๑. ผลิตภัณฑ์แปรรูปเพื่อการบริโภค เช่น อุตสาหกรรมมะพร้าวแห้งอุตสาหกรรมน้ำมันมะพร้าว อุตสาหกรรมกะทิเข้มข้น อุตสาหกรรมมะพร้าวชุดแห้ง อุตสาหกรรมน้ำตาลมะพร้าว

๒. ผลิตภัณฑ์เพื่ออุตสาหกรรมและอุปโภค เช่น อุตสาหกรรมเส้นใยมะพร้าว อุตสาหกรรมแท่งเพาะชำ อุตสาหกรรมเผาถ่านจากกะลามะพร้าว อุตสาหกรรมแปรรูปมะพร้าว

ผลผลิตมะพร้าวแต่ละปีจะมีมูลค่าไม่ต่ำกว่าปีละ ๒,๗๐๐ ล้านบาท คิดแล้วมูลค่ามหาศาล ซึ่งเราไม่ควรที่จะละเลยและควรเร่งหาทางในการส่งเสริมและพัฒนามะพร้าวอีกต่อไป

๑. ลักษณะทั่วไปของมะพร้าว

มะพร้าวเป็นไม้ยืนต้น มีระบบรากฝอยขนาดเท่า ๆ กันแผ่กระจายออกรอบต้น ลำต้นเดี่ยว ไม่แตกแขนง มีรอยแผลจากการหลุดร่วงของใบตลอดลำต้น สามารถคำนวณอายุของต้นมะพร้าวได้จากรอยแผลนี้ โดยใน ๑ ปี มะพร้าวจะสร้างใบประมาณ ๑๒ – ๑๔ ใบ จึงทำให้สามารถคาดเดาอายุของต้นมะพร้าวได้ ใบเป็นใบประกอบ มีใบขนาดใหญ่และยาว ดอกออกเป็นช่อ (จั่น) มีทั้งดอกตัวผู้และดอกตัวเมียอยู่ในช่อเดียวกัน โดยมะพร้าวที่ปลูกในประเทศไทยแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

มะพร้าวพันธุ์ต้นสูง

มะพร้าวพันธุ์ต้น

๑.กลุ่มพันธุ์ต้นสูง (Tall coconut)

หรือที่รู้จักกันว่า "มะพร้าวแกง" เป็นพันธุ์ที่มีต้นสูงใหญ่ อยู่ในกลุ่มพันธุ์มะพร้าวผลใหญ่ ออกผลช้า ลำต้นอวบอ้วนมีสะเก (bole) โดยมีสะเกที่โคนต้น อายุยืนถึง ๑๐๐ ปี มีการผสมข้ามพันธุ์ คือ เกสรเพศเมียและเพศผู้บานไม่พร้อมกัน ต้องใช้เกสรต้นอื่นช่วยผสม เป็นเหตุให้ผลไม่ค่อยดก ผลกลมขนาดใหญ่ เปลือกหนา มีหลายสี โดยปกติมะพร้าวต้นสูงจะผสมข้ามพันธุ์มีขนาดผลใหญ่ นิยมปลูกในทางอุตสาหกรรม เป็นมะพร้าวแก่นิยมนำเนื้อมะพร้าว น้ำกะทิ กาบมะพร้าว กะลา มาแปรรูปในระบบอุตสาหกรรม เช่น น้ำมันมะพร้าว มะพร้าวแห้ง เป็นต้น แต่ละส่วนของลูกมะพร้าวสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการทำเป็นกาบมะพร้าว มะพร้าวสับ ขุยมะพร้าว ถ่านจากกะลา เป็นต้น พันธุ์ต้นสูงนี้มีการปลูกกันมาก ในภาคใต้ของประเทศไทย

ลักษณะเด่น : ลำต้นสูงใหญ่ อายุยืน โคนต้นอวบ ผลกลมใหญ่ เปลือกหนา ให้ผลผลิตช้า (ประมาณ ๗-๑๐ ปี) แต่ให้ปริมาณเนื้อและกะทิมาก

พันธุ์ยอดนิยม: พันธุ์ไทยเดิม ทับสะเก และพันธุ์ชุมพรลูกผสม

๒. กลุ่มพันธุ์ต้นเตี้ย (Dwarf coconut)

เป็นสายพันธุ์ในกลุ่มมะพร้าวที่มีลำต้นขนาดเล็กเตี้ยสั้น ผลดกและออกผลเร็ว อายุเพียง ๒ ปีครึ่งถึง ๓ ปี ก็เริ่มให้ผลผลิต มีการผสมเกสรตัวผู้และเกสรตัวเมียภายในต้นเดียวกันค่อนข้างสูง จึงไม่ค่อยกลายพันธุ์ มีขนาดผลเล็ก จะอยู่ในกลุ่มมะพร้าวน้ำหอม มะพร้าวน้ำหวาน และมะพร้าวตาล นิยมรับประทานผลสดหรือผลอ่อนประมาณ ๖ เดือน เนื้อจะอ่อนนุ่ม มีรสหวาน บางสายพันธุ์มีกลิ่นหอม หรือนำมาแปรรูปน้ำตาลมะพร้าว เป็นต้น โดยเก็บเกี่ยวได้จนมีอายุถึง ๔๐ ปี เป็นไม้ผลพื้นเมืองของไทยในกลุ่มมะพร้าวหมูสี ที่มีถิ่นกำเนิดในประเทศไทย มีหลายสี เช่น สีเขียว สีเหลือง สีส้ม สีแดง ผลมีขนาดเล็กแตกใน ๑ ทะลาย (ดอกที่ติดผล) มีผล ๑๐-๓๐ ผล และใน ๑ ปี จะออกผล ๑-๑๕ ทะลาย บางชนิดน้ำมะพร้าวมีรสหวาน หอม และมีเนื้ออ่อนนุ่ม หวานมัน

โดยเฉพาะพันธุ์ต้นเตี้ยสีเขียวที่ชาวสวนได้พัฒนามาเป็น "มะพร้าวน้ำหอม" ซึ่งเป็นมะพร้าวพันธุ์เศรษฐกิจของประเทศไทยที่มีปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นทุกปี และเกษตรกรชาวสวน นิยมปลูกกันมากที่สุดในพื้นที่ภาคกลาง บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำแม่กลอง ท่าจีน บางปะกง โดยเฉพาะปลูกในระบบสวน ในจังหวัดราชบุรี สมุทรสาคร สมุทรสงคราม และจังหวัดใกล้เคียง

ลักษณะเด่น: ลำต้นเตี้ยเล็ก ให้ผลเร็ว (ประมาณ ๓-๔ ปี) ผลดก เก็บเกี่ยวง่าย เหมาะสำหรับบริโภคสดและทำสวนเกษตรขนาดเล็ก

พันธุ์ยอดนิยม: มะพร้าวน้ำหอม (หอมหวานคล้ายใบเตย) มะพร้าวน้ำหอม มะพร้าวพวงร้อย และมะพร้าวกะทิ

๒. พันธุ์มะพร้าวที่นิยมปลูก ได้แก่

๑. พันธุ์กะโหลก เป็นมะพร้าวพื้นเมืองที่มีผลขนาดใหญ่มากที่สุด เนื้อหนา พบบริเวณศูนย์วิจัยพืชสวนจังหวัดชุมพร

๒. พันธุ์ปากจก เป็นมะพร้าวรูปร่างยาวรีเหมือนผลมะละกอ มีผลขนาดกลาง ข้อดีของมะพร้าวพันธุ์นี้ คือ มีเนื้อหนามาก บริเวณเนื้อสีขาวแทบจะไม่มีช่องให้อากาศอยู่เลย เหมาะสำหรับนำไปผสมพันธุ์เพื่อให้ได้มะพร้าวที่มีเนื้อหนาและน้ำมันสูง

๓. พันธุ์มลายูสีเหลือง เป็นมะพร้าวที่ให้ผลผลิตเร็ว ผลมีสีเหลือง ต้นเตี้ย เนื้อหนา นิยมใช้เป็น แม่พันธุ์ มะพร้าวลูกผสม เพราะรุ่นลูกเมื่อแทงยอดจะให้สีแตกต่างกันไป ใช้เป็นตัวบ่งบอกว่าเป็นลูกผสมหรือไม่ พบทางภาคใต้ และแถบประเทศมาเลเซีย

๔. พันธุ์ทับสะแก ผลใหญ่ต้นสูง เนื้อหนา น้ำกะทิ มีกลิ่นหอม และเป็นพันธุ์พื้นเมืองของอำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๕. พันธุ์แม่น้ำ ขนาดผลค่อนข้างใหญ่ ให้จำนวนลูกดกมาก ต้นไม่สูงมากนัก อยู่แถบแม่น้ำแม่กลอง จังหวัดราชบุรี

๖. พันธุ์มะพร้าวอ่อน เป็นสายพันธุ์ที่มีลูกค่อนข้างเล็ก เนื้อบาง น้ำมะพร้าวมีรสหวาน และมีกลิ่นหอมในบางพันธุ์ เช่น

๑) พันธุ์น้ำหอม ผลมีขนาดเล็ก ก้นผลเรียงเป็นจีบ มีกลิ่นหอมใบเตย รสหวานอมเปรี้ยวนิยมนำมาทำมะพร้าวเผา แต่ไม่นิยมนำมาควั่น เพราะผลเล็กก้นแหลม ไม่สามารถตั้งได้

๒) พันธุ์น้ำหวาน ผลมีขนาดใหญ่ ก้นมน นิยมนำมาทำมะพร้าวควั่นและวุ้นมะพร้าว มีความใกล้เคียงกับมะพร้าวน้ำหอม แต่จะไม่มีกลิ่น และมีความหวานมากกว่ามะพร้าวน้ำหอม

๗. พันธุ์ทุ่งเคล็ด เป็นมะพร้าวพันธุ์เตี้ย ผลดก มีสีเขียว สายพันธุ์ดั้งเดิมเรียกตามชื่อตำบล ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๘. พันธุ์ไฟสีส้ม เป็นมะพร้าวพันธุ์ผลดก มีขนาดใกล้เคียงกับมะพร้าวน้ำหอม ก้นเป็นจีบ พบในประเทศศรีลังกา แต่ไม่มีข้อมูลการนำเข้ามาปลูกในประเทศไทย เปลือกมีสีเหลืองทอง จัดอยู่ในประเภทมะพร้าวที่หายากอีกชนิดหนึ่ง

๙. พันธุ์หมูสีเหลืองหอม เป็นมะพร้าวพันธุ์อีกชนิดหนึ่ง ผลมีสีเหลือง น้ำมะพร้าวหอมอร่อย เป็นพันธุ์พื้นเมืองทางภาคใต้ของประเทศไทย

๑๐. พันธุ์ไฟผลเล็ก ผลอ่อนเมื่อผ่าออกจะมีสีชมพู หากได้ต้นมะพร้าวชนิดนี้มาปลูกให้สังเกตที่ปลายรากจะมีสีชมพูเช่นเดียวกัน

๑๑. สายพันธุ์มะพร้าวอื่น ๆ เช่น

๑) พันธุ์หมูสีหนู เป็นมะพร้าวต้นเตี้ย เก็บน้ำตาลได้ง่าย นิยมนำมาทำน้ำตาล และน้ำตาลจากดอกมะพร้าว ถือเป็นมะพร้าวที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่ง

๒) พันธุ์หนาน เป็นมะพร้าวที่กะลาค่อนข้างหนาและแข็งแรง นิยมใช้ทำภาชนะตวงข้าว มาตราตวงโบราณ ๒๐ หนาน เท่ากับ ๑ ถึง

๓) พันธุ์ขอ เป็นมะพร้าวที่กะลามีลักษณะพิเศษ คือ มีโหนกนูน ๓ จุด เมื่อนำมาตัดและฉลุ จะมีความสวยงาม ปัจจุบันหาได้ยาก จึงมีมูลค่าสูงมาก

๔) สายพันธุ์มะพร้าวหายาก เช่น มะพร้าวตาเดียว นิยมทำเครื่องรางของขลัง, มะพร้าวมหาอุตม์ มะพร้าวชนิดนี้จะไม่มีตา ซึ่งหาได้ยากกว่ามะพร้าวตาเดียว เพราะไม่สามารถงอกออกมาเป็นต้นได้ จึงต้องขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ นิยมนำมาทำเครื่องรางของขลัง หายาก และมีราคาสูง

๓. การปลูกมะพร้าว

การปลูกมะพร้าวให้ได้ผลดี ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้ คือ เลือกที่ปลูกดี ใช้พันธุ์ดี ปลูกถูกวิธี ดูแลรักษาต้นมะพร้าวให้สมบูรณ์ ปราศจากโรค และศัตรูที่มารบกวนและแก้ไขอุปสรรคที่ทำให้มะพร้าวออกผลน้อย โดยหลักในการพิจารณาเลือกที่ปลูกและดูแลรักษาสวนมะพร้าวดังนี้

การเลือกที่ปลูกมะพร้าว

ประเทศไทยตั้งอยู่บนบริเวณที่มีลมฟ้าอากาศเหมาะสมสำหรับปลูกมะพร้าว โดยทั่วไปจะเห็นมะพร้าวปลูกอยู่ตั้งแต่ภาคเหนือจรดภาคใต้หลักทั่วไปในการเลือกที่ปลูกมะพร้าวควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

ฝน เป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งในการปลูกมะพร้าว จากการศึกษาพบว่าที่ปลูกมะพร้าวได้เจริญงอกงามดีจะต้องมีปริมาณน้ำฝนตกไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ มิลลิเมตรต่อปี และมีฝนตกสม่ำเสมอทุกเดือน ถ้ามีฝนตกน้อยกว่า ๕๐ มิลลิเมตรต่อเดือน ติดต่อกันเกินกว่า ๓ เดือน มะพร้าวจะออกผลให้น้อยลง

อุณหภูมิ บริเวณที่อากาศหนาวจัดเป็นเวลานานๆ คือ มีอุณหภูมิต่ำกว่า 15°C ติดต่อกันหลายๆ วัน จะมีผลให้มะพร้าวออกผลน้อยลงเพราะอากาศหนาวไปเปลี่ยนระบบการปรุงอาหารและกิจกรรมอื่นๆ แต่ถ้าเป็นที่ซึ่งหนาวเป็นครั้งคราวก็ไม่มีปัญหามากนัก ที่ซึ่งมีอุณหภูมิอยู่ระหว่าง $20 - 27^{\circ}\text{C}$ เช่น ภาคใต้ ภาคกลาง และตะวันออกสามารถปลูกมะพร้าวได้ดี

แสงแดด เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการปลูกมะพร้าว บริเวณซึ่งแสงแดดส่องไม่ค่อยถึงมะพร้าวจะไม่ค่อยออกดอกออกผล หรือมีเนือบาง ดังนั้นจึงไม่ควรปลูกมะพร้าวในที่ร่ม หรือที่ซึ่งมีเมฆหนาที่บดบังตลอดปี ปริมาณแสงแดดที่เหมาะสมวันละ ๗.๑ ชั่วโมง

ความสูงของพื้นที่ ระดับความสูงของพื้นที่ที่จะเกี่ยวข้องกับอุณหภูมิ ความสูงทุกๆ ๑๐๐ เมตร อุณหภูมิจะลดต่ำลง 0.6°C ดังนั้นการทำสวนมะพร้าวเพื่อการค้าควรเลือกที่ไม่สูงเกิน ๕๐๐ เมตรเหนือระดับน้ำทะเล ผลผลิต ที่ได้ไม่ต่างจากการทำสวนมะพร้าวใกล้ทะเล

ดินที่ใช้ปลูกมะพร้าว มะพร้าวเป็นพืชที่ไม่ค่อยเลือกชนิดดินที่ปลูกมากนัก แต่ต้องคำนึงถึงลักษณะพื้นที่ ดังนี้
ที่ลุ่ม ที่ดอน มะพร้าวปลูกเจริญงอกงามบนที่ดอนมากกว่าที่ลุ่ม การที่จะปลูกมะพร้าวให้เจริญงอกงามในที่ลุ่ม ต้องยกเป็นคันร่องให้สูงพ้น ระดับน้ำที่ขังอยู่ ให้หลังคันดินที่ยกขึ้นมาสูงกว่าระดับน้ำในฤดูน้ำสูงสุดประมาณ ๖๐ เซนติเมตร เป็นคันยาวไปตามรูปเนื้อที่มีอยู่ จึงจะพอใช้ปลูกมะพร้าวให้ได้ผลดี

ดินดาน ดินที่มีชั้นหินแข็งหรือหินดานอยู่ลึกจากผิวดินน้อยกว่า ๑ เมตรไม่ควรใช้ปลูกมะพร้าวเพราะจะไม่ค่อยได้รับผลดี ถ้าจะได้ผลดีก็ต้องลงทุนสูง

ดินดี ไม่ดี หมายถึง ดินที่ความอุดมสมบูรณ์มาน้อยเพียงใด สังเกตได้จากต้นไม้ หรือต้นมะพร้าวที่ขึ้นอยู่ในบริเวณใกล้เคียง ถ้าต้นไม้เหล่านั้นมีใบเขียวเข้ม ออกดอกออกผลงามก็แสดงว่าดินดี แต่ถ้าต้นมะพร้าวหรือต้นไม้อื่นที่อยู่ใกล้เคียงนั้นไม่เจริญงอกงามควรจะสอบดูให้แน่ชัดโดยการเก็บตัวอย่างดินส่งไปวิเคราะห์

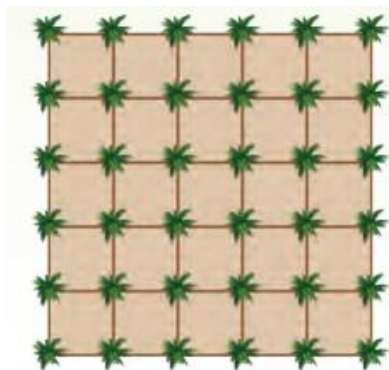
การเตรียมแปลงปลูกมะพร้าว

ทำความสะอาด : กำจัดวัชพืช ตอไม้ และเศษไม้เก่าออกให้หมดเพื่อป้องกันโรคและแมลง

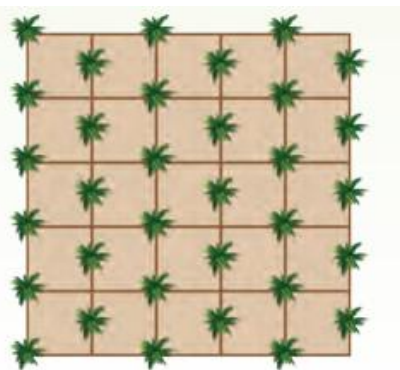
ไถพรวน : ไถปรับระดับดินให้เรียบสม่ำเสมอ และตากดินไว้เพื่อให้ดินร่วนซุย

วางผัง : กำหนดระยะปลูกให้เป็นระเบียบ เช่น ระยะ ๘ x ๘ เมตร ถ้าปลูกมะพร้าวต้นเตี้ย ใช้ระยะปลูกห่างกัน ๖.๕ เมตร ระยะห่างระหว่างแถวในการปลูกแบบสามเหลี่ยมด้านเท่า มีดังนี้

- ระยะระหว่างต้น ๙.๐๐ เมตร ระยะระหว่างแถว ๗.๘๐ เมตร จำนวน ๒๒ ต้นต่อไร่
- ระยะระหว่างต้น ๘.๕๐ เมตร ระยะระหว่างแถว ๗.๓๖ เมตร จำนวน ๒๕ ต้นต่อไร่
- ระยะระหว่างต้น ๖.๕๐ เมตร ระยะระหว่างแถว ๕.๖๓ เมตร จำนวน ๔๓ ต้นต่อไร่ (มะพร้าวเตี้ย)

การปลูกมะพร้าวแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส

การปลูกมะพร้าวแบบสามเหลี่ยมด้านเท่า

การเตรียมหลุมปลูก

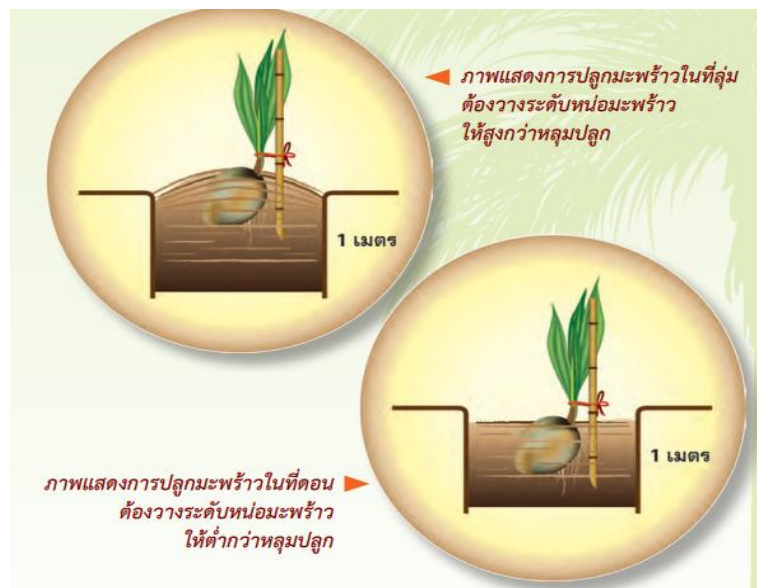
การปลูกมะพร้าวบนที่ดิน และดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เช่น ดินทราย ดินลูกรัง ควรขุดหลุมกว้าง ๑ เมตร ยาว ๑ เมตร และ ลึก ๑ เมตร ส่วนในที่ลุ่ม หรือที่ที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์อาจขุดหลุมให้เล็กกว่านี้ได้ การเตรียมหลุมปลูกที่ดีจะช่วยให้หน่อมะพร้าวเจริญเติบโตเร็ว

การขุดหลุม ให้ขุดเอาดินผิวไว้ด้านหนึ่ง และดินชั้นล่างไว้อีกทางหนึ่ง และควรขุดในฤดูแล้ง หลังจากขุดหลุมแล้วให้ตากดิน ๗ วัน หากสามารถหาไม้มาเผาเผาไหม้หลุมจะช่วยป้องกันปลวก ควรรองก้นหลุมด้วยกัลมะพร้าว ๒ ชั้น แล้วเอาดินชั้นบนใส่ลงไปประมาณครึ่งหลุม จากนั้นใส่ดินผสมกับปุ๋ยคอก หรือผสมปุ๋ยกับดิน และกัลมะพร้าวสับกันไปเป็นชั้น ๆ ปุ๋ยคอกใส่หลุมละ ๑ ปิบ หรือ ร็อคฟอสเฟตครึ่งกิโลกรัมต่อหลุม ใส่ดินและปุ๋ยผสมกันแล้วจนเต็มหลุม และทิ้งไว้จนถึงฤดูปลูก

ฤดูปลูก ฤดูปลูกที่เหมาะสมสำหรับปลูกมะพร้าว ควรเริ่มปลูกต้นฤดูฝนหลังจากที่ฝนตกหนักแล้วประมาณ ๒ ครั้ง

การปลูก ควรปลูกต่ำกว่าปากหลุม ๑๕ เซนติเมตร แต่ในที่บางแห่ง ซึ่งเป็นที่ลุ่มระดับน้ำใต้ดินสูง ควรปลูกให้เสมอกับปากหลุม หรือสูงกว่าปากหลุมเล็กน้อย

วิธีปลูก นำหน่อมะพร้าววางลงในหลุมเอาดินกลบและเหยียบดินข้าง ๆ ให้แน่น ๆ การกลบดินอย่าให้สูงมากนัก เพราะดินจะทับคอหน่อมะพร้าว ทำให้เจริญเติบโตช้า หลังจากปลูกแล้วเกลี่ยดินปากหลุมให้เรียบร้อย และเอาไม้ปักผูกต้นไว้กับหลัก เพื่อกันลมโยก

การปลูกมะพร้าวพวกต้นเตี้ยสีเหลือง หรือแดง ควรมีร่มกันแดดไว้ตอนย้ายปลูกใหม่ ๆ เพราะมะพร้าวทั้งสองชนิดนี้ไม่ทนทานต่อแดด ใบอาจไหม้ได้ เมื่อถูกแดดจัด

๔. การใส่ปุ๋ยต้นมะพร้าวที่เริ่มปลูก

ควรใส่ตั้งแต่มีอายุ ๖ เดือน หรือใบยอดเริ่มคล้อยออกหลังจากปลูกใส่ปีละ ๒ ครั้ง ปุ๋ยที่ใส่อาจใช้ได้ทั้งปุ๋ยมูลสัตว์และปุ๋ยเคมี ปุ๋ยมูลสัตว์พวกมูลวัวมูลควาย ควรใส่ต้นละ ๒ ปิบต่อปี มูลเป็ดมูลไก่ควรแบ่งใส่ ๒ ครั้ง

ครั้งละ ๑ ปีบ การใส่ปุ๋ยเคมี แบ่งใส่ทุก ๖ เดือน ตอนต้นฝนช่วงเดือนพฤษภาคม หรือเดือนมิถุนายน ครั้งที่ ๒ ตอนปลายฝน ระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม แล้วแต่ฤดูกาลของแต่ละแห่ง ปุ๋ยเคมีที่แนะนำให้ใช้เป็นปุ๋ยผสม สูตร ๑๓ : ๑๓ : ๒๑ รวมกับปุ๋ยแมกนีเซียมซัลเฟต หรือหินปูนโดโลไมท์จำนวนปุ๋ยและอายุที่ใช้ดังตาราง

อายุมะพร้าว (ปี)	ปุ๋ยผสม ๑๓:๑๓:๒๑ (กิโลกรัม)	ปุ๋ยแมกนีเซียมซัลเฟต (กรัม)	หรือหินปูนโดโลไมท์ (กิโลกรัม)
๑	๑	-	-
๒	๒	๒๐๐	๒
๓	๓	๓๐๐	๓
๔ หรือมากกว่า	๔	๕๐๐	๔

สำหรับปุ๋ยแมกนีเซียมซัลเฟตและหินปูนโดโลไมท์ให้ใช้อย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าใช้หินปูนโดโลไมท์ให้หว่านก่อนใส่ปุ๋ยอย่างอื่นอย่างน้อย ๑ เดือน

วิธีใส่ปุ๋ย ก่อนใส่ปุ๋ยควรถางโคนต้นให้เตียน แล้วใช้ปุ๋ยโรยรอบต้นตั้งแต่โคนต้นออกมาถึงรัศมี ๑.๕ เมตรและบริเวณใส่ปุ๋ยควรขยายออกไปทุกปี

วิธีใส่ปุ๋ยมูลสัตว์ ให้กับต้นมะพร้าว ควรขุดตารางรอบต้นให้ลึกประมาณ ๑๐ เซนติเมตรกว้าง ๑๒ เซนติเมตร วงในห่างต้น ๑ เมตร เอามูลสัตว์ที่ต้องการใส่ลงไปใ้ในรางที่ขุดแล้วกลบดิน อีกวิธีหนึ่งที่นิยมกัน คือ ขุดเป็นหลุม กว้างประมาณ ๓๐ X ๓๐ X ๓๐ เซนติเมตร ที่โคนต้นห่างจาก ลำต้น ๑.๕ เมตร ต้นละ ๓ หลุมแล้วใส่ปุ๋ยในหลุมที่ขุด หลุมที่ขุดใส่ปุ๋ยเปลี่ยนที่ทุกปีจนรอบต้น

๕. การดูแลรักษาสวนมะพร้าวที่ออกผลแล้ว

๑. การไถพรวน ไถพรวนระหว่าง แถวมะพร้าวไม่ให้ลึกเกินกว่า ๒๐ เซนติเมตร ไถแถวเว้นแถวให้ห่างจากต้นข้างละ ๒ เมตร ไถสลับกันทุก ๒ ปี ตอนปลายฤดูแล้งรากที่อยู่ผิวดินจะแห้งไม่ดูดอาหาร เมื่อถูกตัดก็จะแตกใหม่เมื่อฝนตก

๒. การขุดคุ้ยระบายน้ำและการรดน้ำในฤดูแล้ง ถ้ามีฝนตกมากและที่ปลูกเป็นที่ลุ่มน้ำท่วมแปลงปลูก ควรขุดคุ้ยระบายน้ำออกอย่าให้น้ำขังในแปลง ถ้าฝนแล้งนานก็จะกระทบต่อการติดดอกออกผลดังนั้นเมื่อถึงฤดูแล้งถ้าที่ใดพอจะหาน้ำรดให้ต้นมะพร้าวได้ ก็จะทำให้มะพร้าวงามดี ออกผลตก ไม่เหี่ยวเฉา น้ำที่รดต้นควรใช้น้ำจืดแต่น้ำทะเลก็สามารถใช้ได้

๓. การควบคุมวัชพืชในสวนมะพร้าว ในพื้นที่แล้งนานควรคอยถางหญ้าให้เตียน หรือใช้จอบหมุนตีดินบนหน้าดิน อย่าให้ลึกกว่า ๑๐ เซนติเมตร หรือใช้จอบพรวนระหว่างแถวมะพร้าวส่วนบริเวณที่มีฝนตก ต้องเก็บหญ้าหรือพืชคลุมไว้ แต่ก็ไม่ให้ขึ้นรกมาก จึงควรมีการตัดหญ้าหรือใช้จอบพรวนลาก แต่ไม่กดให้ลึกมากเพื่อให้พืชคลุมดินหรือหญ้านั้นราบลงไปบ้างหรือการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช ในมะพร้าวต้นเล็ก ให้ใช้ไกลโฟเสทที่มีส่วนผสมของไกลโฟ

เสทไฟรฟลามีนซอลต์ ซึ่งไม่ทำลายใบมะพร้าวแต่จะช่วยให้มะพร้าวเจริญเติบโตดี ส่วนในมะพร้าวที่ตกผลแล้ว ไม่แนะนำให้ใช้สารกำจัดวัชพืช

๔. พืชคลุมดิน การปลูกพืชคลุมในสวนมะพร้าว เพื่อควบคุมวัชพืชและช่วยรักษาความชื้นในดิน นอกจากนั้น พืชคลุมยังช่วยเพิ่มธาตุอาหารและช่วยปรับปรุงดินในสวนมะพร้าวโดยเฉพาะพืชคลุมที่เป็นพืชตระกูลถั่ว ช่วยเพิ่มธาตุไนโตรเจนพืชคลุมที่นิยมปลูกกันมากได้แก่ เพอราเลีย เช่นโทรซีมา และคาโลโปเนียม

๕. ปุ๋ยอินทรีย์และพืชสด ปุ๋ยอินทรีย์มีอยู่หลายชนิดด้วยกันไม่ว่าจะเป็นปุ๋ยคอก เช่น ปุ๋ยมูลวัว มูลไก่ มูลหมู มูลแพะ เป็นต้น และปุ๋ยหมักต่างๆ ปุ๋ยพืชสด เช่น การปลูกพืชตระกูลถั่วระหว่างแถวมะพร้าว เช่น โสนคาร์โลโปเนียม เมื่อต้นเริ่มออกดอก ตัดเอาไปใส่ในร่อง ในกรณีที่ดินเป็นร่องรอบโคนต้นหรือคลุมต้นมะพร้าว ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยพืชสดช่วยให้ดินร่วนซุย เหมาะสำหรับการไถของรอก นอกจากนั้น ธาตุอาหารที่มีอยู่ในอินทรีย์วัตถุ ยัง ช่วยให้แบคทีเรียในดินทำงานได้ดี ซึ่งแบคทีเรียจะช่วยเปลี่ยนธาตุอาหารที่พืชดูดไปใช้ไม่ได้ ให้มาอยู่ในรูปธาตุที่พืชดูดไปเป็นอาหารได้การเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดิน จึงเป็นประโยชน์ต่อต้นมะพร้าวมาก การเพิ่มอินทรีย์วัตถุโดยวิธี ใส่ปุ๋ยคอก ขี้ควาย ขี้ไก่ ปุ๋ยขยะ ปุ๋ยหมัก ผักกาบมะพร้าวหรือจะปลูกพืชคลุมแล้วไถกลบ หรือเลี้ยงสัตว์ในสวนมะพร้าวก็ได้

เปอร์เซ็นต์ธาตุอาหารในปุ๋ยอินทรีย์ต่างๆ

	ไนโตรเจน	ฟอสฟอริกแอซิค	โปแตส	แคลเซียม
ขี้วัว ขี้ควาย	1.2	0.6	1.2	-
ขี้แพะ	2.4	0.9	2.0	-
ขี้ไก่	1.5	6.9	2.0	-
กากปลา	4.0	4.0	-	-
กากถั่ว	7.6	1.3	1.2	-
เล้าไม้เผา	-	-	1.5	4.0
เล้ากาบมะพร้าว	-	-	10-20	-
ต้นโครตลาเรีย	2.3	0.5	1.5	-
กระดูกป่น	4.4	23.6	-	41.8
เลือดแห้ง	-	10.5	1.2	-

วัสดุเหล่านี้ นำมาใช้เป็นปุ๋ยได้โดยคำนวณปริมาณธาตุอาหารให้เท่ากับที่แนะนำไว้ คือ ให้มีปริมาณไนโตรเจน ๕๒๐ กรัม ฟอสฟอริกแอซิค ๕๒๐ กรัม โปแตส ๘๔๐ กรัม

การใส่ปุ๋ยคอก ใช้รองกันหลุมๆ ละประมาณ ๔๐ กิโลกรัม ถ้าใส่ต้นมะพร้าวใหญ่ มีวิธีใส่ ๒ วิธี ดังนี้

วิธีที่ ๑ หว่านลงไปบนดินแล้ว พรอนกลบหรือใช้จอบหมุนพรอนให้ลึกประมาณ ๑๐ เซนติเมตร โดยให้ใส่ต้นละประมาณ ๕๐ กิโลกรัม

วิธีที่ ๒ ใส่ในรางซึ่งขุดระหว่างต้นมะพร้าวหรือรอบต้นมะพร้าว แล้วใส่ปุ๋ยลงไปแล้วกลบ ปุ๋ยที่ใส่ควรใช้ปุ๋ยพืชสด การใส่ปุ๋ยควรใส่ตอนต้นฤดูฝน

การใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยขยะ ควรใส่ในรางซึ่งขุดรอบต้น ห่างต้นละประมาณ ๒ เมตรแล้วใส่ปุ๋ยลงไปและกลบ การขุดรางบริเวณรอบต้นอย่าขุดให้ลึกจนตัดรากมากนัก อาจขุดเป็นหลุมๆแล้วใส่ก็ได้

การใช้กาบมะพร้าวเป็นปุ๋ยเอา กาบมะพร้าวใส่ในหลุมกว้าง ๑ เมตร ยาว ๔ เมตรลึก ๖๐ เซนติเมตร แล้วกลบ การฝังกาบมะพร้าวช่วยให้มะพร้าวออกผลดกขึ้น และช่วยสงวนความชื้นไว้ในดินในฤดูแล้งกาบมะพร้าว นอกจากจะใช้ฝังดินแล้ว ยังนำมาเผาเป็นเถ้าถ่านซึ่งมีธาตุโปแตสถึงประมาณ ๒๐ %

การเพิ่มผลผลิตมะพร้าวโดยใช้เกลือแกง เกลือแกง (NaCl) คุณสมบัติของเกลือแกงต่อมะพร้าว

๑. มีราคาถูกเมื่อเทียบกับปุ๋ยมะพร้าวชนิดอื่นๆ

๒. สะดวกในการใช้

๓. ช่วยเร่งการเจริญเติบโตและพัฒนาการด้านการเจริญเติบโต

๔. เพิ่มความหนาของเนื้อมะพร้าว และเพิ่มน้ำหนักเนื้อมะพร้าวแห้ง

๕. เพิ่มจำนวนผลต่อต้น

๖. ทำให้มะพร้าวทนทานต่อความแห้งแล้ง และต้านทานต่อโรคและแมลง ลดการเข้าทำลายของโรคใบจุด
ในแปลงเพาะชำ

การใส่เกลือแกงแนะนำให้ใส่ตามอายุมะพร้าว ในอัตราต่างๆ กัน โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้งต่อปี คือ ต้นฤดูฝน
และก่อนสิ้นฤดูฝน

อายุของมะพร้าว (ปี)	อัตราการให้เกลือแกง (กรัม/ต้น/ปี)
๖ เดือนหลังปลูก	๑๕๐
๑	๕๐๐
๒	๗๕๐
๓	๑,๑๐๐
๔	๑,๓๐๐
๕ปีขึ้นไป	๑,๕๐๐

ผลของการใส่เกลือแกงอัตรา ๑,๕๐๐ กรัมต่อต้นต่อปี สามารถเพิ่มผลผลิตมะพร้าวได้ถึง ๑๒๕ % คือให้
ผลผลิตมะพร้าว ๑,๖๐๐ ผลต่อไร่ต่อปี ส่วนการไม่ใส่เกลือแกง ให้ผลผลิตเพียง ๕๔๔ ผลต่อไร่ต่อปี

สาเหตุที่มะพร้าวไม่ติดผลในช่วงฤดูฝน เกิดจากเมื่อดอกตัวผู้แตกออก ละอองเกสรตัวผู้จะฟุ้งกระจาย
ประมาณ ๒ - ๓ ชั่วโมง ส่วนดอกตัวเมียพร้อมที่จะผสมพันธุ์นาน ๗๓ ชั่วโมงในช่วงที่ฝนตกชุกก่อให้เกิดการชะล้าง
ละอองเกสรตัวผู้ ประกอบกับแมลงไม่ออกมาหาอาหาร การปฏิสนธิ จึงไม่เกิดขึ้น ทำให้หลายมะพร้าวติดผลน้อย
๒ - ๓ ผลต่อทลาย หรือไม่ติดผลเลย

การแก้ปัญหามะพร้าวไม่ติดผล ควรมีการเลี้ยงผึ้งในสวนมะพร้าวเพราะผึ้งจะออกมาหาน้ำหวานจากดอก
มะพร้าวในช่วงที่ฝนหยุดตกแล้ว นำละอองเกสรตัวผู้ไปผสมกับดอกตัวเมีย ทำให้ผลผลิตมะพร้าวเพิ่มขึ้น ๔๖-๕๖ %
นอกจากนี้ยังมีแมลงอื่นๆ ที่ช่วยในการผสมเกสรคือ ต่อ แตนมดดำ เป็นต้น

การตัดทางใบ

จะทำในมะพร้าวที่อายุไม่เกิน ๓๐ ปี สูงไม่เกิน ๑๒ เมตร มีใบบนต้น ๓๐ - ๓๖ ทาง ซึ่งทางมะพร้าว ๖ - ๘
ทาง ที่อยู่ล่างสุดเป็นใบแก่เกินไปและมีประโยชน์น้อยต่อต้นมะพร้าว การตัดทางมะพร้าวที่แก่มากที่สุด ๑๐ - ๑๒
ทางจะทำให้ทางมะพร้าวที่ยังอ่อนกว่าได้รับธาตุอาหารและความชื้นมากขึ้น ในพื้นที่ที่มะพร้าวกระทบแล้ง การตัด
ทางใบมะพร้าวที่แก่ออกจะช่วยให้สงวนน้ำที่มีอยู่จำกัดไว้ให้ทางที่ยังอ่อนกว่าได้ใช้ประโยชน์ ทางมะพร้าวที่แก่มาก
จะคายน้ำได้เร็วกว่าทางมะพร้าวที่ยังอ่อน การตัดทางที่แก่ออกจะช่วยลดการคายน้ำลงได้ ๒๕ - ๕๐ % ในพื้นที่ที่มี
ช่วงแล้งนาน ๓ - ๖ เดือน และมีฝนตกน้อยกว่า ๑๐๐ มิลลิเมตร การตัดทางมะพร้าว พร้อมการเก็บเกี่ยวมะพร้าว
ก่อนถึงฤดูแล้ง จะช่วยให้เกิดผลกระทบต่อการติดผลน้อยลง ในกรณีที่เกิดการระบาดของศัตรูมะพร้าวกับ

ทางมะพร้าว ที่อยู่ล่างๆ ที่แก่แล้ว การตัดทางมะพร้าวที่ถูกแมลงทำลาย เป็นการควบคุมด้วยมาตรการทางวิถีกล ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อกิจกรรมทางสรีรวิทยาของมะพร้าว

ผลการตัดทางมะพร้าว

การตัดทางมะพร้าวให้เหลือ ๑๓ ทางทุก ๔๕ วัน เป็นเวลา ๓ ปี ในปีที่ ๑ ไม่กระทบต่อผลผลิตมะพร้าว ปีที่ ๒ ผลผลิตมะพร้าวลดลง ๒๙ % และปีที่ ๓ ผลผลิตจะลดลงน้อยกว่าปีที่ ๒ เพียง ๒๐ % การตัดทางมะพร้าวให้เหลือ ๑๘ ทางทุก ๔๕ วัน นานกว่า ๓ ปี ในปีที่ ๑ - ๓ ให้ผลผลิตที่เหมาะสม หลังปีที่ ๓ จะทำให้จำนวนผลและผลผลิตลดลง ๒๐ - ๒๕ % แต่ขนาดผลหรือเนื้อมะพร้าวต่อผลจะมีแนวโน้มสูงขึ้น ๑๐ - ๑๕ % การตัดทางมะพร้าวให้เหลือ ๒๓ ทางทุก ๔๕ วัน ไม่กระทบต่อผลผลิตของมะพร้าว

๖. ศัตรูมะพร้าวและการป้องกันกำจัด

โรคมะพร้าวที่สำคัญ

๑. โรคผลร่วง (Immature nut fall) เกิดเชื้อรา *Phytophthora palmivora* ผลมะพร้าวจะร่วงก่อนกำหนด อายุของมะพร้าวที่ร่วงตั้งแต่ ๓ - ๙ เดือน ผลมะพร้าวที่เก็บเกี่ยวได้อายุ ๑๒ เดือน ดังนั้นผลมะพร้าวที่ร่วงจึงอ่อนเกินกว่าที่จะนำมาใช้ประโยชน์ เป็นมากกับมะพร้าวพันธุ์มลายูสีเหลืองต้นเตี้ย

การป้องกันกำจัด

สภาพที่จะเกิดโรคผลร่วงระบาด คือ มะพร้าวมีผลดกมาก และฝนตกชุกติดต่อกันเป็นเวลาหลายวัน ให้หมั่นตรวจเช็คผลมะพร้าว โดยวิธีการสุมขึ้นไปดูบนต้น ถ้าพบมะพร้าวที่เป็นโรคให้ตัดออก และนำผลไปเผาทิ้ง นอกแปลงมะพร้าวทันที

๒. โรคใบจุด (helminthosporium leaf spot) เกิดจากเชื้อรา *Helminthosporium* sp. ทำความเสียหาย ให้แก่มะพร้าวในระยะต้นกล้ามากและลุกลามอย่างรวดเร็ว

การป้องกันกำจัด

พ่นด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืช เช่น thiram อัตรา ๕๐ กรัม ต่อน้ำ ๒ ลิตร ผสมสารจับใบลงไป ๑๕ ซีซี. พ่นทุก ๑๐ - ๑๔ วัน นอกจากนี้ยังมีโรคอื่นๆ เช่น โรคตาเน่าโรคโคนผุ โรคใบจุดสีเทา โรคก้านทางแตก โรครากเน่า โรคเรื้อนดิน เป็นต้นโรคดังกล่าวนี้แม้ว่าจะพบในแหล่งปลูกมะพร้าว แต่ไม่ทำความเสียหายให้กับมะพร้าวมาก

๓. โรคยอดเน่า (heart leaf rot) เกิดจากเชื้อรา *Pythium* sp. มักเกิดกับมะพร้าวพันธุ์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ เช่น พันธุ์มลายูสีเหลืองต้นเตี้ยโรคนี้มักพบในระยะต้นกล้าในสภาพที่มีฝนตกชุก และอากาศมีความชื้นสูง

การป้องกันกำจัด

ในการย้ายต้นกล้าพยายามอย่าให้หน่อชำ เพราะโรคอาจจะเข้าทำลายได้ง่าย หากพบอาการของโรคในระยะแรกให้ตัดส่วนที่เป็นโรคออก แล้วพ่นด้วยสารป้องกันและกำจัดเชื้อราที่มีสารประกอบทองแดง ซึ่งส่วนต้นกล้าหรือส่วนที่ถูกโรคทำลายให้เผาทำลายให้หมดเพื่อป้องกันกันแพร่ระบาดต่อไป

๔. โรคเอือนกิน เป็นโรคที่เกิดกับผลมะพร้าวซึ่งยังไม่ทราบสาเหตุที่แน่นอน ลักษณะของผลภายนอกปกติ แต่เนื้อมะพร้าวจะมีลักษณะฟ้าม หนาประมาณ ๒ เซนติเมตร ยุบง่ายเนื้อมะพร้าวหนาไม่เท่ากัน บางแห่งไม่มีเนื้อ มีแต่กะลา ผิวของเนื้อขรุขระ สันนิษฐานว่า อาจเกิดจากสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม ในขณะที่มะพร้าวเริ่มสร้างเนื้อ เช่น กระทบแสง เนื่องจากยังไม่ทราบสาเหตุที่แน่นอน จึงไม่มีวิธีการที่จะป้องกันกำจัดที่ได้ผล

๗. แมลงศัตรูมะพร้าวที่สำคัญ

ด้วงแรด (rhinoceros beetle) ชื่อวิทยาศาสตร์ *Oryctesrhinoceros* Linnaeus เป็นศัตรูที่สำคัญร้ายแรงสำหรับมะพร้าวมาก ด้วงแรดมี ๒ ชนิด คือ ชนิดเล็ก และชนิดใหญ่

ตัวเต็มวัยด้วงแรด

อาการที่ถูกทำลาย

หนอนด้วงแรดถูกเชื้อราเขียว
เมตาไรเซียมทำลาย

การป้องกันกำจัด

๑. ทำความสะอาดบริเวณสวนมะพร้าว กำจัดแหล่งขยายพันธุ์ เช่น กองปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก กองขยะ กองขี้เลื่อย แกลบ หรือตอคอยหมั่นกลับ เพื่อตรวจดูหนอนที่ด้วงวางไข่ไว้ ตรวจพบให้จับทำลายหรือเผากองขยะนั้นเสีย

๒. ใช้เชื้อราเขียวเมตาไรเซียม (*Metarrhizium anisopliae*) ใส่ไว้ตามกองขยะ กองปุ๋ยคอก หรือท่อนมะพร้าวที่หนอนด้วงแรดอาศัยอยู่ เชื้อราจะแพร่กระจายและสามารถทำลายด้วงแรดได้ หนอนด้วงแรดถูกเชื้อราเขียวเมตาไรเซียมทำลายตัวเต็มวัยด้วงแรด อาการที่ถูกทำลาย

ด้วงงวงมะพร้าว มี ๒ ชนิด คือ ชนิดเล็ก และชนิดใหญ่ ด้วงงวงชนิดเล็กพบแพร่ระบาดอยู่ทั่วไปทุกภาคของประเทศ ส่วนชนิดใหญ่พบในแหล่งปลูกมะพร้าวทางภาคใต้ วงจรชีวิตจากไข่จนเป็นตัวเต็มวัยใช้เวลา ๒ - ๔ เดือน

ตัวเต็มวัยด้วงงวงมะพร้าว

อาการที่ถูกทำลาย

การป้องกันกำจัด

๑. หมั่นตรวจดูในแปลงมะพร้าว หากเริ่มมีการเข้าทำลายของด้วงงวงเป็นจุดแรกและต้นมะพร้าวอยู่ในลักษณะทรุดโทรมมาก ตรวจดูและทำลายแหล่งที่อยู่อาศัยรวมทั้งจับด้วงงวงที่พบทำลายให้หมดสิ้นไปจากสวนมะพร้าว ก่อนที่จะมีการแพร่ลูกหลานต่อไป

๒. การเกิดบาดแผลกับต้นมะพร้าว จะเป็นสิ่งชักจูงให้ด้วงงวงเข้ามาทำลายต้นมะพร้าว ซึ่งบาดแผลต่างๆ อาจเกิดจากการเข้าทำลายของด้วงแรด หรือเกิดจากรอยแผลที่สร้างขึ้นโดยไม่ตั้งใจ ซึ่งจะเป็นที่อาศัยและขยายพันธุ์ของด้วงงวงต่อไป

๓. เมื่อพบว่ามีกระบาดและต้นมะพร้าวถูกทำลายมากควรใช้สารเคมีกำจัดแมลงประเภทดูดซึม เช่น คลอร์ไพริฟอส ฉีดเข้าลำต้นมะพร้าวโดยใช้สว่านเจาะเป็นรูบริเวณโคนต้นให้ลึกประมาณ ๑๐ - ๑๕ เซนติเมตร แล้วจึงใช้เข็มฉีดยาที่มีสารเคมีกำจัดแมลงเข้มข้นปริมาณ ๑๐ - ๒๐ ซีซี ฉีดสารเคมีกำจัดแมลงเข้าไปในลำต้น หลังจากนั้นใช้ไม้อุดรูที่เจาะนั้นเพื่อป้องกันการเข้าทำลายของด้วงงวงและแมลงชนิดอื่นหลังจากหมดฤทธิ์ของสารเคมีกำจัดแมลงแล้ว (ปรับปริมาณการใช้สารเคมีกำจัดแมลงจะแตกต่างกันตามขนาดของต้นมะพร้าวแต่ไม่ควรเกิน ๓๐ ซีซี)

แมลงค้ำหนามมะพร้าว เป็นด้วงชนิดหนึ่งลำตัวแบนสีดำ มี ๒ ชนิด คือ *Plesispa reichei* Chapuis พบในแปลงเพาะชำ และ *Brontispa longissima* Gastro ทำลายมะพร้าวในแปลงปลูก แมลงค้ำหนามมะพร้าวเป็นศัตรูพืชต่างถิ่นมีถิ่นกำเนิดในประเทศอินโดนีเซียและปาปัวนิวกินี แพร่กระจายเข้ามาในประเทศไทยโดยพบบาดรุนแรงใน ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี ชุมพรและนครศรีธรรมราช ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ เนื่องจากมะพร้าวส่วนใหญ่มีลำต้นสูง แมลงค้ำหนามมะพร้าวทำลายมะพร้าว โดยทั้งตัวเต็มวัยและตัวอ่อนอาศัยอยู่ในใบอ่อนที่ยังไม่คลี่ของมะพร้าวและทะกินผิวใบ แมลงค้ำหนามเพศเมีย เมื่อได้รับการผสมพันธุ์แล้วจะวางไข่เป็นฟองเดี่ยว หรือเป็นกลุ่มกลุ่มละ ๒ - ๕ ฟอง ระยะไข่ ๒ - ๖ วัน เมื่อเลี้ยงด้วยใบอ่อนมะพร้าว ระยะหนอน ๒๓ - ๓๔ วัน มีการลอกคราบ ๔ - ๕ ครั้ง ระยะดักแด้ ๒ - ๗ วัน ตัวเต็มวัยเพศผู้มีอายุ ๑๓ - ๑๓๔ วัน เพศผู้มีอายุ ๒๑ - ๑๑๐ วัน

ตัวเต็มวัยแมลงค้ำหนามมะพร้าว

อาการมะพร้าวหัวหงอก

การป้องกันกำจัด การพ่นสารเคมีกำจัดแมลง เพื่อควบคุมแมลงค้ำหนามมะพร้าวทำได้ยากและไม่ปลอดภัย ต่อเกษตรกรและสภาพแวดล้อม กรมวิชาการเกษตรจึงนำเข้าแตนเบียนหนอนแมลงค้ำหนามมะพร้าว ชื่อ *Asecodes hispinarum* จากเวียดนาม เข้ามาใช้ควบคุมโดยชีววิธี โดยความช่วยเหลือ จากองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ และมหาวิทยาลัยลงนามในประเทศเวียดนาม ใบมะพร้าวที่ถูกทำลายเมื่อใบคลี่กางออกจะมีสีน้ำตาลอ่อน หากใบมะพร้าวถูกทำลายติดต่อกันเป็นเวลานานจะทำให้ยอดมะพร้าวมีสีน้ำตาล เมื่อมองไกลๆ จะเห็นเป็นสีขาวโพลน ชาวบ้านเรียกว่า “มะพร้าวหัวหงอก” นอกจากนั้น ยังมีแตนเบียนที่เบียนดักแด้ของแมลงค้ำหนาม ชื่อ *Tetratichus brontispae* ในช่วงฤดูร้อนได้ดี ซึ่งเป็นแตนเบียนที่พบในประเทศไทย

แตนเบียนหนอนแมลงค้ำหนามมะพร้าวเป็นแตนเบียนขนาดเล็กจัดอยู่ในวงศ์ Eulophidae ลำตัวยาว ๐.๕ - ๐.๗ มิลลิเมตร มีปีกใส ๒ คู่ การทำลายเกิดจากการใช้อวัยวะวางไข่แทงเข้าไปวางไข่ในลำตัวหนอนแมลงค้ำหนาม ไข่ฟักเป็นตัวหนอน ตัวหนอนจะดูดกินของเหลวภายในลำตัวหนอนแมลงค้ำหนาม ทำให้แมลงค้ำหนามมะพร้าวเคลื่อนไหวช้า กินอาหารน้อยลงและตายในที่สุด จึงต้องเพาะเลี้ยงแตนเบียนเป็นปริมาณมากและนำปล่อยในสวนมะพร้าว

หนอนหัวดำมะพร้าว

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Opisina arenosella* Walker (Lepidoptera: Oecophoridae) มีชื่อสามัญภาษาอังกฤษว่า coconut black-headed caterpillar ตัวเต็มวัยเป็นผีเสื้อกลางคืน ขนาดลำตัววัดจากหัวถึงปลายท้องยาวประมาณ ๑ - ๑.๒ เซนติเมตร ลำตัวแบน ชอบเกาะนิ่งแนบตัวติดผิวพื้นที่เกาะ เวลากลางวัน จะเกาะนิ่งหลบอยู่

ใต้ใบมะพร้าว หรือในที่ร่ม เริ่มวางไข่ ๓ วัน หลังออกจากดักแด้ และวางไข่ทุกวัน ติดต่อกันไป ๔ - ๖ วัน จะวางไข่ ตัวละ ๑๕๗ - ๔๙๐ ฟอง ระยะไข่ ๕ - ๖ วัน ระยะหนอน ๓๒ - ๔๘ วัน มีการลอกคราบ ๖ - ๑๐ ครั้ง ระยะดักแด้ ๙ - ๑๑ วัน ตัวเต็มวัยมีสีส้มอายุ ๕ - ๑๔ วัน ตัวหนอนเมื่อฟักออกจากไข่ใหม่ จะอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ๑ - ๒ วัน ก่อนจะย้ายไปกัดกิน ใบมะพร้าว มักจะพบหนอนหลายขนาดกัดกินอยู่ในใบมะพร้าวใบเดียวกัน ตัวหนอนจะสร้างใย ผสมกับมูลทำเป็นอุโมงค์ยาวคล้ายทางเดินของปลวกคลุมเส้นทางที่หนอนแทะกินผิวใบ ยาวตามทางใบมะพร้าว และอาศัยอยู่ภายในอุโมงค์ที่สร้างขึ้นการทำลายส่วนใหญ่พบบนใบแก่ ใบที่ถูกทำลายจะมีลักษณะแห้งเป็นสีน้ำตาล ตัวหนอนจะสร้างใยดึงใบย่อยให้ติดกันเป็นแพ

การป้องกันกำจัด

๑. ตัดและเผาใบที่ถูกทำลาย เพื่อทำลายหนอนหัวดำในระยะไข่ ระยะตัวหนอน และระยะดักแด้ โดยเกษตรกรต้องหมั่นเข้าไปสำรวจทางใบมะพร้าวถ้าพบมีการทำลายของหนอนหัวดำให้ตัดทางใบนั้นมาเผาทำลายทันที ส่วนในกรณีที่มีการระบาดรุนแรง ในต้นมะพร้าวต้นเดียวกันจะมีทางใบที่ถูกทำลายจนเป็นสีน้ำตาลทั้งทางใบและทางใบที่ถูกทำลายเป็นบางส่วน ควรตัดทางใบที่ถูกทำลายทั้งหมดมาเผา เกษตรกรบางรายจะไม่ยอมตัดทางใบมะพร้าวมาเผาทำลายเนื่องจากกลัวว่าต้นมะพร้าวจะตาย ข้อมูลทางวิชาการพบว่าถ้าต้นมะพร้าวยังมีทางใบเขียวที่สมบูรณ์อยู่บนต้น ตั้งแต่ ๑๓ ทางใบขึ้นไปจะไม่กระทบต่อผลผลิตของมะพร้าว แต่ถ้ามีทางใบเขียวที่สมบูรณ์เหลืออยู่บนต้น ๓ ใบ อาจทำให้ต้นมะพร้าวตายได้

๒. พ่นด้วยเชื้อ *Bacillus thuringiensis* (Bt) หลังจากตัดทางใบที่ถูกทำลายมาเผาแล้ว ตัวเต็มวัยของหนอนหัวดำซึ่งเป็นผีเสื้อจะมาวางไข่ใหม่บนทางใบสีเขียวที่เหลืออยู่ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้เชื้อ Bt พ่นหนอนที่ฟักออกมาจากไข่ใหม่จำนวน ๓ ครั้ง แต่ละครั้งห่างกัน ๗ - ๑๐ วัน โดยใช้เชื้อ Bt อัตรา ๘๐ - ๑๐๐ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ผสมด้วยสารจับใบตามอัตราแนะนำในฉลาก ไม่ควรพ่นในขณะที่มีแสงแดดจัดเพราะจะทำให้เชื้อ Bt อ่อนแอ ควรพ่นก่อนเวลา ๑๐.๐๐ น. และหลัง ๑๖.๐๐ น. และต้องใช้เชื้อ Bt ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตรแล้วเท่านั้น

๓. ปลอ่ยแตนเบียนไข่ *Trichogramma* sp. เพื่อควบคุมระยะไข่ของหนอนหัวดำ อัตราไร่ละ ๑๐ แผ่น แผ่นละ ๒,๐๐๐ ฟอง โดยปลอ่ย ๑๒ ครั้ง แต่ละครั้งห่างกัน ๒ สัปดาห์ โดยนำแผ่นแตนเบียนไข่ไปแขวนไว้กับต้นมะพร้าว หรือพืชอื่นๆ ภายในสวนมะพร้าวให้กระจายทั่วทั้งแปลง ควรใช้วัสดุหรือสารป้องกันมดไม่ให้มาทำลายแผ่นแตนเบียนและวัสดุกันแดด ฝน ก่อนที่แตนเบียนจะฟักเป็นตัวเต็มวัย

๔. ปลอ่ยแตนเบียนหนอน *Bracon hebetor* เพื่อควบคุมระยะหนอนของหนอนหัวดำ อัตราไร่ละ ๒๐๐ ตัว กระจายทั่วทั้งแปลง โดยปลอ่ย ๑๒ ครั้ง แต่ละครั้งห่างกัน ๒ สัปดาห์

๖. สัตว์ฟันแทะศัตรูมะพร้าว

สัตว์ฟันแทะศัตรูมะพร้าวที่สำคัญ ได้แก่ หนู และกระรอก (rats and squirrels) พบทั่วทุกภาคของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่สวนที่มีสภาพรกติดกับป่า ภูเขา จะถูกทำลายมาก ยิ่งถ้าเป็นช่วงฤดูร้อนอากาศแห้งแล้ง ผลมะพร้าวจะถูกกัดกินเพิ่มขึ้น เนื่องจากช่วงฤดูร้อนมีผลไม้อื่นๆ น้อย

ชนิดของหนูและกระรอกที่พบทำลายมะพร้าว ได้แก่

หนูท้องขาวบ้าน (หนูท้องขาวสวน) เป็นหนูชนิดเดียวที่เป็นศัตรูมะพร้าวที่สำคัญ

ลักษณะรูปร่าง หนูชนิดนี้มีความหลากหลายในสีขน ขึ้นอยู่กับภูมิประเทศที่พบ ปกติสีขนด้านหลัง มีสีน้ำตาลและกลางหลังมีขนแข็งสีดำแทรกอยู่ ขนด้านท้องสีขาวครีมบางครั้งมีแถบขนสีน้ำตาลเข้มยาวจากส่วนคอถึงกลางอก ขนบริเวณตีนหลังส่วนใหญ่ยาวและมีขนสีดำแทรกปะปนบ้าง หางดำตลอดและมีเกล็ดละเอียดเล็กๆ และยาวมากกว่าความยาวหัวและลำตัวรวมกัน น้ำหนักประมาณ ๗๖ – ๒๐๙ กรัม จมูกแหลมทำให้หน้าค่อนข้างแหลมหูใหญ่ ตาโต เพศเมีย มีเต้านม ๒ คู่ที่อก และ ๓ คู่ที่ท้อง (ในบางแห่งเพศเมียมีเต้านม ๓ คู่ที่อก แต่คู่ที่ ๓ อยู่ชิดกับคู่ที่ ๒ หรือห่างกัน น้อยกว่า ๑ เซนติเมตร)

พบได้ทั่วประเทศ ป่ายป็นเก่งมาก ชอบอาศัยอยู่ตามบ้านเรือน ยุงฉาง นาข้าว ในสวนผลไม้ มะพร้าว ปาล์ม น้ำมัน เป็นต้น

การระบาดและการกัดทำลายผลมะพร้าว

หนูใช้ฟันแทะคู่น้ำ (incisors) กัดแทะผลมะพร้าว กัดทำลายตั้งแต่ผลอ่อนขนาดเล็กยังไม่มีเนื้อจนถึงผลค่อนข้างแก่มีเนื้อแข็งเป็นมะพร้าวทำขนม จะกัดทำลายบริเวณส่วนหัวที่ติดกับขั้วของผลเป็นส่วนใหญ่เลือกมะพร้าวที่ยังอ่อนนุ่ม จะเจาะเป็นรูกลมจนทะลุเข้าไปกินทั้งน้ำและเนื้อมะพร้าวหนูจะกัดกินเวลากลางคืน บางครั้งอาจพบเห็นเวลากลางวันบ้าง ถ้าบริเวณผลที่กัดกินอยู่ในที่ค่อนข้างปกปิดพรางตัวจากศัตรูธรรมชาติที่ทำร้ายมัน เช่น นกเหยี่ยว นกเค้าแมว เป็นต้น ดังนั้นหนูจึงระบาดกัดกินได้ตลอดจนกว่าจะไม่มีผลผลิตให้กิน จะระบาดมากในช่วงฤดูแล้ง

กระรอก (Squirrel) กระรอกที่พบเป็นศัตรูมะพร้าว ได้แก่ พญากระรอกดำ และกระรอกทองแดง) กระรอกทั้ง ๒ ชนิด อาศัยในป่า ตามภูเขาที่มีต้นไม้สูงแถบภาคใต้ขึ้นมาทางภาคตะวันตกถึงภาคเหนือของประเทศ จึงอาจกัดทำลายมะพร้าวบ้างถ้ามีการปลูกในบริเวณที่มันอาศัยอยู่ เป็นต้น

กระรอกที่เป็นศัตรูที่สำคัญพบระบาดทั่วไปในสวนมะพร้าว คือกระรอกหลากสี มีสีหลากหลาย อาจมีสีขาวทั้งตัว สีดำทั้งตัว หรือแดงทั้งตัว เป็นต้น

ลักษณะรูปร่าง มีขนาดกลางความยาวหัวรวมลำตัว ๒๑๒ - ๒๑๘ มิลลิเมตร ความยาวหาง ๒๒๕ - ๒๔๐ มิลลิเมตร ความยาวตีนหลัง ๔๖ - ๔๙ มิลลิเมตร ความยาวหู ๑๙ - ๒๓ มิลลิเมตร มีสีหลากหลายบางชนิดมีสีขาวทั้งตัว สีดำทั้งตัว หรือ แดงทั้งตัว บางชนิดมีสีหลายสีปนกันหลายสี ซึ่งจะแบ่งเป็นชนิดย่อยลงไป จะอาศัยปะปนกันไป

อาศัยอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ จะอยู่ตามป่าที่มีต้นไม้ใหญ่ ป่าดงดิบ สวนมะพร้าว สวนไม้ผลต่างๆ โดยจะอาศัยอยู่บนต้นไม้ตลอดชีวิตไม่ลงพื้นดิน จะใช้กิ่งไม้มาทำรังอยู่ตามยอดไม้สูง เพศเมียจะออกลูกครั้งละ ๒ ตัว

การระบาดและการทำลายผลมะพร้าว

กระรอกใช้ฟันแทะคุหน้ากัดแทะผลมะพร้าว โดยจะกัดทำลายตั้งแต่ผลอ่อนขนาดเล็กยังไม่มีเนื้อจนถึงผลแก่มีเนื้อแข็งจนเปลือกมะพร้าวแห้ง จะกัดทำลายบริเวณทุกส่วนของผลมะพร้าวตั้งแต่ส่วนหัวที่ติดกับขั้วของผลเป็นส่วน ที่เปลือกมะพร้าวยังอ่อนนุ่มแต่ชอบกัดทำลายบริเวณกลางผลและก้นผล

๗. การดูแลสวนมะพร้าวไม่ให้เกิดการระบาดของศัตรูพืช

๑. รักษาสวนให้สะอาด เป็นการทำลายแหล่งวางไข่ เพราะด้วงแรดชอบวางไข่ในกองขยะ กองปุ๋ยหมัก กองเศษไม้ ตอไม้ผุ ฯลฯ
๒. ตัดหญ้าบริเวณพื้นด้านล่างให้สั้นเตียน เพื่อไม่ให้เป็นที่อาศัยของหนูซึ่งเป็นศัตรูทำลายผลอ่อน)
๓. ระวังอย่าให้ต้นมะพร้าวเกิดบาดแผล เช่น การใช้มีดฟันต้น เพราะด้วงงวงจะเข้าไปวางไข่ตามรอยแผล
๔. อย่าปลูกมะพร้าวต้นเกินไป เพราะจะทำให้รากมะพร้าวจะลอยด้วงงวงสามารถเข้าไปในรอยเปิดของเปลือกตรงส่วนของโคนต้นที่ติดกับพื้นดินได้
๕. ตัดเก็บใบที่ถูกศัตรูพืชทำลายมาเผา เพื่อตัดวงจรชีวิตของศัตรูมะพร้าว
๖. ใช้ถุงตาข่ายห่อหุ้มผลมะพร้าว ป้องกันการกัดเจาะมะพร้าวของกระรอกและหนู

กำจัดวัชพืช ตัดหญ้า ให้สั้นเตียน

คลุมตาข่ายป้องกันการกัดเจาะ

ส่วนที่ ๔

สถานการณ์ “มะพร้าว” ในจังหวัดเพชรบุรี

จังหวัดเพชรบุรีเป็นแหล่งปลูกมะพร้าวที่สำคัญ โดยเฉพาะอำเภอบ้านแหลม, ชะอำ, ท่ายาง, และเขาย้อย ปลูกทั้งมะพร้าวน้ำหอมและมะพร้าวแกง สภาพดินปนทราย และอากาศร้อนชื้น เหมาะกับการเจริญเติบโต ให้ผลผลิตดีและมีรสชาติหวานหอมเป็นเอกลักษณ์ เช่น การทำน้ำตาลมะพร้าวแท้ นิยมปลูกแซมในพื้นที่เพาะปลูก ไร่ละ ๑๐ - ๒๐ ต้น ร่วมกับพืชชนิดอื่น ปลูกเป็นแนวเขตพื้นที่ หรือคั่นนา เป็นต้น ซึ่งเกษตรกรบางรายไม่มีการเก็บ แล้วปล่อยให้ผลแก่คาต้น เนื่องจากไม่คุ้มกับค่าจ้างเก็บที่ตกถูกละ ๒ บาท เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ทั้งค่าปุ๋ย ค่าแรง และค่าน้ำมันในการขนส่งไปยังโรงงานจังหวัดปลายทาง

จังหวัดเพชรบุรี มีพื้นที่ปลูกมะพร้าว จำนวน ๑๖,๙๙๓ ไร่ ปริมาณผลผลิตรวม ๑๐,๘๗๙ ตัน และผลผลิต เฉลี่ย ๘๕๑ กิโลกรัม/ไร่ มูลค่าสินค้า ๑๙๑.๒๕ ล้านบาท เกษตรกร ๔,๓๐๘ ครัวเรือน

ตาราง ข้อมูลมะพร้าวผลแก่ จังหวัดเพชรบุรี ปี ๒๕๖๘ (แยกรายอำเภอ)

อำเภอ	พื้นที่ เพาะปลูก	พื้นที่ เก็บเกี่ยว	ผลผลิต (ตัน)	จำนวน ครัวเรือน
๑. บ้านแหลม	๕,๕๒๘	๔,๑๒๘	๔,๓๙๕	๕๑๕
๒. ชะอำ	๔,๔๒๔	๓,๗๖๘	๒,๙๒๗	๑,๑๘๖
๓. เขาย้อย	๒,๐๙๑	๓๙๔	๒๕๖	๑๗๖
๔. ท่ายาง	๑,๙๑๔	๑,๖๙๑	๑,๒๖๕	๖๘๐
๕. บ้านลาด	๑,๐๙๒	๙๗๓	๖๓๑	๕๔๔
๖. เมืองเพชรบุรี	๙๕๖	๙๓๑	๗๒๔	๖๑๐
๗. แก่งกระจาน	๘๐๘	๗๒๘	๕๑๔	๔๗๓
๘. หนองหญ้าปล้อง	๑๗๙	๑๗๘	๑๖๗	๑๒๔
รวม	๑๖,๙๙๓	๑๒,๗๙๑	๑๐,๘๗๙	๔,๓๐๘

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบุรี, ๒๕๖๙

๑. สถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชมะพร้าว (ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบุรี)

- หนอนหัวดำมะพร้าว พบพื้นที่การระบาด ๓,๑๕๙.๕๐ ไร่ (ทั้ง ๘ อำเภอ)
- แมลงดำหนามมะพร้าว พบพื้นที่การระบาด ๗๒๑.๒๐ ไร่ (อ.ชะอำ,บ้านลาด, บ้านแหลม, ท่ายาง, เมือง, เขาย้อย และแก่งกระจาน)
- ดั้วแรดมะพร้าว พบพื้นที่การระบาด ๑๗๑ ไร่ (อ.บ้านแหลม, อ.ชะอำ และ อ.เขาย้อย)
- ดั้วงวงมะพร้าว พบพื้นที่การระบาด ๓ ไร่ (อ.บ้านแหลม)
- ไรสีขามะพร้าว พบพื้นที่การระบาด ๑๓๐ ไร่ (อ.ชะอำ, อ.เขาย้อย และ อ.บ้านแหลม)

แนวทางการควบคุมและป้องกันการระบาดของศัตรูพืช ดังนี้

- กลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบุรี จัดทำความรู้ด้านอารักขาพืช/ข่าวเตือนการระบาดของศัตรูพืช เพื่อประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและผู้สนใจทราบ ผ่านสื่อต่างๆ เช่น Line กลุ่ม, Facebook และติดบอร์ดประชาสัมพันธ์ของสำนักงาน

(ข้อมูล ณ วันที่ ๒๓ มิ.ย.- ๒๓ ก.ค. ๒๕๖๙)

๒. สถานการณ์การผลิตและการตลาดสินค้าเกษตร

มะพร้าวผลแก่ ราคาเฉลี่ยร้อยละ ๖๗๕ บาท ราคาเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๖ บาท เนื่องจากสภาพอากาศแห้งแล้ง มีฝนน้อยทำให้มะพร้าวลูกเล็ก ไม่ตรงกับความต้องการของโรงงานแปรรูป ช่วงเดือน กุมภาพันธ์ - กรกฎาคม ปริมาณผลผลิตมะพร้าวผลแก่ออกสู่ตลาดน้อย แต่ในช่วงที่ผลผลิตขาดช่วง (สิงหาคมเป็นต้นไป) ปริมาณในตลาดจะลดลงและราคาอาจปรับตัวสูงขึ้น ประกอบกับตลาดบริโภคมีความต้องการเพิ่ม ส่งผลให้ราคามะพร้าวผลแก่ปรับตัวขึ้น (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๑๐ จังหวัดราชบุรี ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ - ๙ สิงหาคม ๒๕๖๙)

๓. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข

๑. ปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาด ในบางช่วงที่มีมะพร้าวออกสู่ตลาดพร้อมกัน ทำให้ปริมาณผลผลิตมากกว่าความต้องการของตลาด ส่งผลให้ราคาร้านน้ำสวนลดลง ราคาประมาณ ๔-๕ บาท/ลูก

๒. ขนาดและคุณภาพไม่ตรงตามความต้องการของโรงงาน ภาวะภัยแล้งส่งผลให้มะพร้าวบางส่วนมีขนาดเล็ก โรงงานและตลาดมะพร้าวชุดต้องการขนาดผลใหญ่ ทำให้ผลเล็กถูกนำไปกะเทาะเป็นมะพร้าวขาวแทน ส่งผลให้ราคาลดลง

๓. ต้นทุนการขนส่ง ซึ่งต้นทุนได้ ค่าปุ๋ย ค่าแรงงาน ค่าจ้างเก็บเกี่ยว ค่าขนส่ง ค่ากะเทาะ/ปอกเปลือกในกรณีขายเป็นมะพร้าวขาว

๔. การนำเข้ามะพร้าวจากต่างประเทศ

๕. ความสามารถในการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตต่อรองกับผู้รวบรวมและโรงงาน ทั้งลดต้นทุนการขนส่ง และลดการพึ่งพาพ่อค้าคนกลาง

๔. แหล่งจำหน่ายและรับซื้อมะพร้าวในจังหวัดเพชรบุรี

ล้งและร้านรับซื้อมะพร้าวแก่โดยตรง

๑. ร้านกะมะพร้าวเพชรบุรีตั้งอยู่ในตลาดกลางการเกษตร ตำบลท่ายาง อำเภอท่ายาง เป็นแหล่งรับซื้อและขายมะพร้าวทุกชนิดโดยตรงในพื้นที่

๒. ล้งมะพร้าว นายธีรพงษ์ อ่วมจันทร์ อำเภอท่ายาง เป็นล้งขนาดใหญ่ที่รับซื้อมะพร้าวผลแก่จากเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อนำไปกะเทาะเนื้อส่งต่อให้กับโรงงานผลิตน้ำกะทิชั้นนำ

โรงงานแปรรูปน้ำตาลมะพร้าว (รับซื้อมะพร้าวแก่ทำน้ำตาล)

๑. โรงน้ำตาล เพชรพลอย น้ำตาลมะพร้าว: ตั้งอยู่หมู่บ้านบางหอ อำเภอบ้านแหลม เป็นโรงงานผลิตและจำหน่ายน้ำตาลมะพร้าวโดยตรง

๒. บ้านมะพร้าวหวาน น้ำตาลหอม: พิกัดตำบลหนองปลาไหล อำเภอเขาย้อย โรงงานผลิตน้ำตาลมะพร้าวแท้ ๑๐๐%

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร ประจำปี ๒๕๖๘. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี, ๒๕๖๘.

ข้อมูลด้านการเกษตร ปี ๒๕๖๘. สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบุรี, ๒๕๖๘.

เว็บไซต์ สถาบันวิจัยพืชสวน. https://www.doa.go.th/hort/?page_id=๕๑๒๓๔

การปลูกมะพร้าวและการควบคุมศัตรูมะพร้าว ๒๕๕๗,. กรมส่งเสริมการเกษตร.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นางสาวศิริวรรณ เครือเล็ก
เกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี

ผู้จัดทำ

นางสาวสกลภัทร ไชยคำ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
หัวหน้ากลุ่มสารสนเทศการเกษตร

นางสาววันเพ็ญ วารีเพชร
เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล

กลุ่มสารสนเทศการเกษตร โทร. 032-461299

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี

77 หมู่ 10 ตำบลท่าช้าง อำเภอท่าช้าง จังหวัดเพชรบุรี 76130

E-mail : saraban_pbi@opsmoac.go.th

<https://www.opsmoac.go.th/phetchaburi-home>

